

Ціна: 40 центів

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XVI

КВІТЕНЬ — 1965 — APRIL

Ч. 183

Mr. A. Chudniak 185
19940 Goddard Ave.
Detroit, 34, Mich.

POSTAGE PAID AT TORONTO

ТАКА НАГОДА БУВАЄ РАЗ У РІК

КНИГАРНЯ

Ukrainska Knyha

1162 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario.

Проголошує тільки в місяці березні

РІЧНИЙ ВИПРОДАЖ,

який продовжено й на місяць квітень

книжок, пластинок, нот, кераміки, годинників.

Ми мусимо зробити місце на нові книжки й пластинки, які почали приходити, тому значно знижуємо ціни на книжки, які стоять в крамниці понад рік.

Ціни книжені до трьох груп:

по 29 центів, по 59 центів, по 89 центів.

Крім того, ціни на всі книжки в часі випродажу знижені не менше 10 відсотків.

ПЛАСТИНКИ, НОТИ, КЕРАМІКА, ГОДИННИКИ

10 відсотків знижки з поштучної ціни.

Кожний, що зайде до книгарні, одержить подарунок.

Книгарня відкрита від вівтірка до суботи від 10-ої ранку до 6-ої години вечора, а в понеділок закрита.

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Кир В. — Коли Христос воскресне й там?	1
Ковшун М. — Берізка, оповідання	1
Бутовський С. — Український Вокальний Ансамбль	8
Качуровський І. — Дві поезії	14
Риндик С. — Притча, поема	15
Волков В. — Три короткі оповідання	17
Задека Мартин — І один у полі вояк	22
Тищук М. — Весела трилогія	23
Тіхолов Г. — Малі байки	24
Ключина П. — Пародії	24
Листопад М. — Легенди про Івана Сірка	28
Шанковський І. — Переклади з японської поезії	25
Дубина В. — Дві байки	27

Огляд преси. Рецензії. Листування.

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ:

“З весною і ясним сонечком будьте здорові!”
Фото І. Кургана. “Україна”, ч. 50 (414), 1964.
Київ.

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Сорока Степан, Гамільтон, Канада	6
Гай-Головко Галина, Вінніпег, Канада	5
Лац Віктор, Кливленд, США	4
Завертайло Данило, Чікаго, США	3
Денисюк Омелян, Торонто, Канада	2
Балан Ганна, Торонто, Канада	1
Д-р Ю. Криволап, Балтімора, США	1
Ліщина Андрій, Торонто, Канада	1

«НОВІ ДНІ»

Універсальний ілюстрований місячник.
Видає в-го «Нові Дні», редактор П. Волиняк.

Умови передплати:

Канада — річна: \$4.00, піврічна: \$2.50

США — річна: \$4.50, — піврічна: \$2.50 amer.

Зміна адреси: 10 центів (можна канадськими
поштовими марками, чи amer. грішми)

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:

A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London, W. 11, England

Передплата: річна — півтора фунти.

В Австралії:

S. Krywolap, Box 1586 M, G.P.O. Adelaide,
South Australia

Передплата: річна — півтора фунти.

Замозлення і гроші слати на адресу:

N O W I D N I
187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

NOWI DNI, a Ukrainian Monthly.

Editor: Petro Wolyniak.

Добровольський С., Торонто, Канада	1
Сарнавський С., Монреаль, Канада	1
Семенюк Зіна, Торонто, Канада	1
Теслюк І., Філадельфія, США	1

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛУ ЖЕРТВУВАЛИ:

Менжега Марко, Супіріор, США	25.00
Н. Н., Оттава, Канада	20.00
Д-р Павло Маценко, Роблин, Канада	10.00
Роговський К., Монреаль, Канада	7.00
Гаращенко Т., Філадельфія, США	5.50
Маковійчук А., Чікаго, США	5.50
Сорока Степан, Гамільтон, Канада	5.00
Фурса С., Детройт, США	2.50
Новохацький Яків, Чікаго, США	2.00
Парафенко В., Вестон, Канада	2.00
Китастий Григорій, Чікаго, США	1.50
о. ігумен С. Магаляс, Маямі, США	1.50
С. А., Лос Анджелос, США	1.50
Н. Н., Пізн. Арлінгтон, США	1.50
Павленко В., Бруклін, США	1.50
Рибалка К., Бруклін, США	1.50
Гвоздецький В., Солт Лейк Сіті, США	1.00
Глушко Степан, Торонто, Канада	1.00
Кулиняк Ольга, Філадельфія, США	1.00
Ковшун М., Гамільтон, Канада	1.00
Кривуша В., Торонто, Канада	1.00
Скубій Г., Тулли, Австралія	1-0-0
Батуринський Г., Кабраматта, Австралія	0-10-0

Щире всім спасибі! Ред.

ПРИДБАЙТЕ СОБІ ЦЮ НОВУ КНИЖКУ!

Павло Маляр, “ЧАЙКА”, роман, що вийшов
у видавництві “Нові Дні”.

Це перша частина трилогії “ЗОЛОТИЙ
ДОЩ”. Ціна у звичайній обкладинці — 2.00 дол.,
у твердій — 3.00.

Замовлення слати на адресу:

P. Malar.

18983 Kentucky St.

Detroit 21, Mich., USA.

“МЕДИЧНА ДОПОМОГА” БДЖОЛАМ

В Угорщині проведено санітарну кампанію, під час
якої 20000 бджолиних сімейств зроблено “щеплення”
проти досить поширеної хвороби гнильця. Для цього
комах годували цукровим сиропом, у якому був розве-
денний відповідний антибіотик.

КВАРТИРИ НАД ХМАРАМИ

Західноєвропейський архітектор Габріель Француз
проекта будинку-башти на 356 поверхів. Загальна висо-
та споруди — 1250 метрів, діаметр — 64 метри. У та-
кому будинку може розміститися 25000 осіб. Основний
будівельний матеріал — хромонікелева сталь. Цікаве,
що дві третини мешканців живуть над хмарами, у зоні
“вічного сонця”. Для спорудження захмарного будинку
потребно десять років і два мільярди марок.

(“Наука і життя”, ч. 1, 1965, Київ).

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department Ottawa and for payment of postage in cash.

Printed by KIEV PRINTERS LTD., 686 Richmond St. W., Toronto, Ont., Canada

Коли Христос воскресне й там?..

Весна. Баранчики вербові
Галпують зелень юних віт,
І Воскресіння вже Христове
Святкує знову Божий світ.

Великдень — свято перемоги
Добра над злом, тріумф життя
Всіх кличе на ясні дороги
До правди й світлого буття.

Святкують всі, а Україна?
А як же нашим в ній братам?
Чи прийде врешті та година,
Коли Христос воскресне й там?

Коли пора прийде весела,
Забудуться страждань віки
І розцвітуть міста і села,
Мов великомінні писанки?

А прийде час — нехай не нині,
Відчувають всі — Дніпро вже скрес,
І пролунає в Україні
Урочисте “Христос Воскрес!”

І дзвони возвістять святкові,
Про це почує світ у весь,
Що край наш справді вільний, новий,
Що Він воєстину воскрес!

В. Кир

Микола КОВШУН

БЕРІЗКА

ОПОВІДАННЯ

Мати стояла посеред хати і млявим поглядом сувгалася з кутка в куток, сунулася по стінах, по долівці, глянула на порожню жердку над полом, зиркнула під лаву, на мисник проти печі біля дверей. Але очі ні на чому вже не могли спинитись. Усе виносила, випродала. Не волятувались. Першою померла її Ганнуся, а незабаром і батько. Дочку ще поховали, як закон і люди велять. Хоч без попа, правла, та все ж сякнутаку труні збили. віком прикрили. У головах сіном вислава, обабіч личка запашних васильків поклада. У дорозі голосінням опроводжала. Ревними слізами омила грудку землі. Хрестом святым осінила вічне ложе своїй донечці, своїй первістці, своїй утраченій помічниці на шістнадцятьій весні. А його, чоловіка, вона й не бачила. Не спускали домовини в яму сувоїми полотна. Не читував піп молитов. Не співали дяки. А так... Як пішов десь роздобути хліба та й не вернувся. Люди тільки переказали: там і твого зако-

пали. Закопали!.. Як паддину падущу, як непотріб.

Та шмат цієї драми був уже поза нею, як відгук страшного сну, як мариво, що поволі розплівається, вщухає, нишкне перед жахливішою ще реальністю. Вона, ця реальність, чорною пашею жертвоїда підсовувалась усе ближче і до неї, і до її дванадцятирічного сина Костика, що догорав на полу. Догорав без гарячки й вогню, як той гніт, що, випивши поживу, ще часом спалахне до світу сполоханим вогником, блімне, і знову надовго западає, висмоктуючи з себе останню снагу.

Від Різдва вони не бачили хліба. Тисячі уповноважених, за наказом вождя із Кремлю, розповзлися по Україні, щоб догребти недогребене за осінньої хлібозаготівлі. Комісії вимітали зерно із засіків, витягали з хиж із борошном коші, ламали помости по коморах, рили долівки, валили печі, зрывали з кілочків торбинки з насінням, забирали з полиць печений хліб, горшки з сухарями. Усе ковтала паща зореянного генія, лишаючи села без харчу, без помочі, без скарги до сумління світу. Те, що, за облудним виразом кремлівських циніків, звучить гордо — людина, кинуто на саме дно безпросвітнього упослідження. Виснажена, застрахана, безправна. Москва, узброєна терором, гурмами й наганами, шпигу-

Усіх наших співробітників і читачів вітаємо зі святом Великодня!

ХРИСТОС ВОСКРЕС! — ВОІСТИНО ВОСКРЕС!

Редакція

нами й донощиками, опанцерена маскою соціалізму, за тисяччу замками зачиненої брами, без свідків світу, без арбітра, зчепилася в смертельному герці з Україною, пограбованою, беззбройною, оповитою почуттям апокаліптичної терплячості й віри. На вагівницю герцю Кремль не зауважавсь покласти нечувану ще в історії вагу — голодову смерть.

Позбавлені нормальної людської живности, селяни в порізувані переднівки кидали на голодні зуби всяке хабузя, що раніше висипали до корита худобі, або просто на купу гною чи до вогню в піч. Вибивали зернятка з кущів кураю, виминали руками назбирани по стерні колоски, мололи з одв'їками на саморобних жорнах, били качалкою в шматині, мішали із залишками висівок і пекли плескачі, яких ніхто не зважився б назвати хлібом. Доїдали залишки гарбузів, буряк, лушпину з картоплі. Товкли жолуді, обібрани качани з кукурудзи, варили юшку й пили, рятуючись від смерті. На провесні виповзали в поле на торішнє картоплище або бурячник, шукаючи у відталій землі десь загубленого примерзлого буряка або картоплі. Висилившись, пухли, висихали на кістяки і падали вдома, по вулицях, на шляхах, як худоба в моровицю.

Мати яскраво учвяляла зближення такого кінця. Думка про це глибоко в'їдалася їй у мозок і, здається, лишилась єдиним поштовхом, що зводив ще її на ноги, змушував рухатися, шукати рятунку й кожночасно обертати її очі й серце на сина. Зосталося їх тільки двоє, самих, забутих, виголоджених, нікому непотрібних. Костик на полу видовжився, випроставши жовті сухі з довгими пальцями руки з-під куценьких рукавів брудної полотняної сорочки. Ноги прикриті старим рядном. Голова над запалими грудьми й гострими плечима видавалася непомірно великою, з виразними овалами заплющених очей у темних запатинах морхлого, як у старої людини, обличчя. Тільки з повільного відлиху видко було, що він, ще живий, спав глибоким сном, як хворий після кризи.

Сходило сонце. Махнуло ясним крилом у вікно, що над полом, і простягло над сплячим довге пасмо в куток. На старих образах, повищих павутинням, і на Костикових шкільних малюнках, пришипленіх глинями з терну до стіни, веселково загравали вогні. Різні пташки, звіріята, коники, машини й людські постаті, намальовані котячими олівцями, ніби ожили, заворушилися. З найбільшого арокша паперу прижмуреними очима микуляла Сталінова голова. Діти про нього знали найбільше. Вони знали, що Сталін геїльтний вождь, батько всіх народів світу, великий друг дітей. Діти малювали Сталіна просто з пам'ятою: з довгим носом, з великими губами, зі зморщеним низеньким лобом, їжакуватим волоссям, з моржевими вусами й хитрими котя-

чими очима. Таким поглядом він дивився тепер зі стіни на твориво свого генія, що лежало на полу з непогаслою ще у серці скалкою життя, на його матір, висхлу, з мутним поглядом очей, з опростаним дрантям на її згорблений кощавій постаті. Вона, опромінена соняшним сяйвом, довго стояла на місці, боялася незручним кроком збудити сина, що бодай глибоким сном укорочував собі муки голоду. Потім підійшла до пристінка, взяла горнятко юшки з лободи, ще вчорашньої, ложку з мисника й поставила на лаву поблизу Костика. Сама обережно стягла з полу кропив'яний лантух, на якому спала, згорнула й сунула його собі під пахву. Єдина річ, з якою мати ніколи не розставалася. Чи хмизу назгрібає в сушняку — окріп на пристінку зварити, чи зелені нарвати, чи плечі прикрити від холодного вітру й дощу. Удень із цим лантухом вона блукала по селях, мандрувала до міста, а вночі покладалася на ньому замлілими кістками й важкою головою, повною чорної жури й безнадії.

Хитаючись, мов п'яна, мати пішла вулицею Просянівки. Селом наче прошуміла пожежа без вогню. Потрощила на порохонь старі тини, поваляла дощані ворота. Обірвала острішки на повітках, розметала заломи по хатах. Покрівлі колишніх господарів світили кроквами та латами, як падлина ребрами. Де-де вікна позабивані навхрест дошками, а на тичці метлялася чорна шматина: люди на тій вулиці вимерли суспіль. Не забреше пес із сусіднього городу, кіт не перебіжить дороги, не вихопиться півень на пліт і не привітає стрічного своїм зальотним: кукуріку! Тільки горобці скубуться по зруйнованих стріхах, на ластівки метушаться над вулицею, то кидаючись убік, то злітаючи дотори, то раптом припадаючи білими грудьми до землі, ніби за кимсь побиваючись.

Куди ж далі? До кого влatisя? З порожнім мішком у місто не потицайся. У поблизьких селях ноги виходила. На безхлібному горі людському очі витивила. Немає жебракам рятунку на рідній землі. Раніш, бувало, пройде старець селом і вітається додому, вгинаючись під торбами, повзними хліба й пирогів. Зайде до млина — всиплють півкопця муки. А тепер... По вітряках на горбі і сліду не стало. Млини пересунули десь до міста. Саморобні жорна та ступи пограбували, побили, попалили, повикидали. Хто твердо стоїть на ногах — злобою дивиться. У кого з очей зорить людське співчуття — сам падає з ніг. Усі дороги закриті. Одна вільна, та й та... до могили.

Мати вийшла на широку вулицю й намірилася була йти до сільради, до начальства. Адже вони мають у собі якесь серце. Нехай рятують її з сином. Та в ту хвилю з бічної вулички викотиється однокінний віз і попрямує назустріч їй. Обабіч, похнюючиши, ішло двоє людей. На возі

лежали купою мерці, підібрана за ніч по вулицях, та по хатах. За кожним кроком гнідого миршавого коня, що з натугою тяг воза, мерці вимахували поміж щаблями полудрабка кістяками рук, ніби закликали до себе. Мати, жахнувшись, звернула вбік і зникла у вузькому провулку. Як довго вона втікала від цього страшного повозу, не пам'ятала. Просянівка сховалася вже далеко за горбом, коли її обдало ядерним подихом і вона, опрітомнівші, спинилася.

Торішня стерня, густо вкрита берізкою, розляглася перед материними очима неозорим простором. Дихала прохолодою, брижіла проти сонця мірядами білих дзоніків і котила зелені хвилі в далеч, зливаючись у срібноголубому мариві неба й землі. З височині металевими отрусками сипалася жайворонкова пісня, бриніла на кожній стеблині, у келішках квіток, у повітрі. Сонце, живущий подих степу й жайворонкова пісня діткнулися стражденної материні душі. Богкою павоттю заволокло очі. Глибокими рівчаками її виголодженого обличчя холодними краплями покотилися слізи. Давно вона не плакала. Дочкина й чоловікова смерть висмоктали з неї, здавалось, усю силу, слізи, жаль, і спорожніла душа осунулась, як стара криниця. Тільки питання де? що? як? щодня гострими клюками дотинали її мозок. Тепер і ці гальма послабли й слізам її не було стриму.

— Земле рідна! Годувальнице наша! — ворушилися благанням материні губи. — Чого ти стала така скуча та негостинна про своїх дітей? Сама буйним зелом зеленіш. Рясно веселим цвітом красіеш... А сини й дочки твої з жебраними торбами по світу руки простягають. Сама нашим хлібом щедро чужих зайдів годуєш, а дити твої, голodom біті, далекі шляхи мерцями всівають. Чи ми тебе не любили? Чи ми до тебе своїх струджених рук не прикладали? Чи ми тебе своїм потом-слізами не поливали? За які ж провини непрошенним гнівом згнівилася? За тепла весняного крижаним холодом до нас понялася. За сонця ясного ніччу темною оповилася, збайдужіла, мовчиш і не бачиш, скільки нас лає шопнини.

Материна скарга падала олив'яними питаннями на меухтливі квіттям зелені хвилі й пропадала без вілповілі, без відгуку. Тільки зблизька, майже з-під ніг, зненащка випущувала жайворонок, ясно затріпотів перед очима крилами, засурчав і незримими приступцями почав зноситися вгору. Відлетів трохи наперед, щедро струснув крилами лзенячий порох сонця, на хвильку завмер на місці і, мигнувши на синчому небі чорною стрічкою, канув у зелену глибінь.

Мати втопила погляд у те місце, де впав жайворонок. За думкою надія майнула. Силувано всміхнувшись, запитала себе вголос.

— А що якби нагвати берізки? Багато, багато! Повний лантух! І в місто! Адже й там любові дні, квітень, 1965

ди тримають якусь твар. Хто порося, хто кролів, а хто й корову держить. А чим годуватимеш у місті, коли там всюди камінь і залізо?

Ця думка раптом урізалася ій у мозок. Єдина, невідчепна. Мати вихопила з-під пахви лантуха, змахнула ним і, закачавши його від краю до половини, щоб зручніше напихати зірвану берізку, клякнула на килим густої парості. Надія зімінити хліба у місті обдала материне тіло якоюсь ніби новою несказанною силою. Вона завязялощо, гребла руками зелене плетиво, обривала цілим жмуттям, пхала в мішок і товкла п'ястуками у всі кінці, щоб більше влізло. Берізка, сплітаючись довгими батогами, ніби сама тяглась до материних рук, що зробилися вологими й зеленими від сочistого стебла повійки. Рясний піт ручаями заливав їй чоло, очі, лиця, уста. Та мати цього не помічала. Усе втопилося в густій далекій тіні її єдиного образу, що містився в найкоротшому слові — хліб! І, здається, вона переповзла б увесь світ, щоб тільки сягнути його живодайної сили.

Повертаючись додому з повним лантухом берізки, мати побачила, як її син Костик порпався між кущами бур'яну за попелищем.

— Що, ти, синку, тут робиш? — наблизившись, спитала мати.

Шукаю, мамо, пасльонів, — випроставшись, пояснив Костик. Мені приснилося, що ви напекли пирогів з пасльонами.

Гай-гай, синку! Довго ще ждати на пасльони. Місяців, мабуть, зо два.

— Аж за два? — розчаровано протяг Костик і сумно задивився згаслим поглядом у далечіні. Сухий та високий, він скідався на опід, що ставлять на пострах горобцям на городах. Свіжий вітер метяв на ньому сорочиною, як на двох збитих навхрест патиках, а голова ось-ось, здається, зломить шию і впаде на шпичасті плечі.

— Бачиш, Костику? Я напала повний мішок берізки. Завтра понесу в місто. Хліба виміняю, — потішала мати.

Хліба, хліба, мамо? — повторив Костик чарівне слово "хліб" і посміхнувся. Обличчя йому взялося безліччю зморшок. Хитаючись од вітру, згопблений, висотаний голоддям, він подибав за матір'ю до хати.

Маті в сіннях скинула лантуха на долівку, витягла з-під купи паліччя в кутку мотузок, прив'язала кінцями за ріжки мішка, накинула петлею на гузир, стягла й спробувала, як припасувала собі в далеку дорогу. За хатою під кущами бузини нарвала кропиви, зварила. З дна щербатого горіщика видлубала шипочку соли, щоб хоч якогось смаку надати кропив'яній ющі. Наказувала Костикові не відходити далеко від двору, доки вона вернеться з міста.

Як рано мати вирушила з Просянівки, вона й сама не знала. Півні з дворів не окликались. Волосяжар заплутався десь у гущавині дерев, а

зорі ясно переморгувалися в глибокій темній синяві, зрідка осипаючись вогнистими разками. Мати дріботала босими ногами по м'якій від пороху дорозі. Мішок на спині злегка нагинав її до землі, полегшуочи ніби цим її приспішену ходу. Остудний подих ночі злагіднював напругу. Схід помітно рум'янівся, загоряється, коли мати пройшла половину дороги й потиху спускалася в широку долину. На тлі багрового неба велетенською стрілою зачорнів звід степової криниці. На широкій цямрині стояв дерев'яний цебер, стягнутий залізними обручами й наглухо прикований скобою за дужку до журавля. Повний води. Мати поклала під зводом мішок, випростала замлілу спину, глибоко дихнула вільними грудьми й припала устами до холодної води. Перепочила, знову напилася. Освіжила водою чоло. Пере хрестила і знову з мішком на спині поплелаась на противний схил долини.

Сонце важко висовувалось вогняним колом з-за темного обрію. На мить ніби спинилося і, рішуче відрівавшись від далекого кряжу, поволі поплило чистим простором, чатуючи сліпучим оком дракона нової жертви. Що вище воно підносилось над землею, що помітніше вкорочувалася тінь. то нестерпніші муки облягали материне тіло. Сорочка на ній, мокра від поту, то прилипала до спини, то висихала. Мотузки, глибоко в'їдаючись під ребра, пекли вогнем. Мати просовувала попід них пальці, відтягала мотузки від натертого місця і так тримала, аж поки украї стерплі руки самі опадали вниз. Здається, не мішок берізки, а ціла гора нелюдських мук звалилась її на хребет, даруючи за страшну вагу іскру надії на порятунок. Щоб не втратити рівноваги і не впасти назад за мішком, мати гнулася все нижче до землі, висотуючи з себе останню снагу. Згори смажило сонце. Сірий порох шляху болем обпікав порепану шкіру на босих ногах. Степовий вітер здіймався вихорцями і гнав назустріч стовпом куряви, забиваючи віддих гарячим піском. Мати частіше відпочивала. Зійде з дороги, сяде на узбіччю розву, обираючись спиною об мішок. Зірве біля себе молоде стебло придорожнього молочаю і смокче, щоб хоч трохи зволожити спалені згадою губи і язик. Під час одного такого перепочинку вона не могла вже підвистися. Ноги не слухалися. Пекельним болем викривчувало в суглобах. Дрібна глибока дрижа перебігала всім тілом, а серце трепеталося під намулянimiми ребрами, як залякане звір'я. Злавалось, найменший рух, і серце замовкне на віки. Мати вжахнулася. Чорні думки про смерть у степу вогнем опекли її мозок. А Костик?! Костик!.. Німим криком кричала материна душа. Ось вона бачить його за двором на попелищі.. Стоїть він і жде, визираючи з під долошки над очима, матері з хлібом. А вона лежить тут, у розві, на відлюдді, безсила, немічна, придавлена мішком, наче кам'яною брилою, до землі. А мі-

сто вже так близько... Вона бачить на обрії ламаний хребет його будов, височений димар величчя-млина з густими патлами диму над ним.

— Боже! — благала мати обвітrenими вустами. — Верни силу... Обдаруй порятунком... Не дай померти на шляху...

Напружуючи стерплі м'язи, вибиваючись з останніх сил, мати обернулася на черево, підібгала під себе коліна і, опираючись руками у схил рову, ледве-ледве звелася на ноги. Потемніло в очах. Кишма заворушились павуки. Під ногами захитається земля. Мати заплющилася, ніби опинилася над розверзнутою прірвою, готовою проковтнути її навіки. Їй увижалося, що якась могутня сила підхопила її й несе обертом над світом. Так вона довго стояла на місці, поки темнія перед очима розвіялась, а потім поволі рушила далі! Більше вона не присідала, а йшла від телефонного стовпа до стовпа, стоючки об нього обіпреться, щоб не впасти, віддишеться мить і далі плелася. Мати відчувала, що, коли сяде перепочити, вже більше не підведеться. І рішила йти до останнього удару свого серця, до останньої крапельки сил, вимотаних нелюдським голодним життям.

Та в місто її не довелося йти. На передмісті з хвіртки первого двору вийшла висока жінка, тримаючи на мотузку стару худу козу. Мати спинилася. Хотіла привітатися, всміхнутись, але язик прилип до сухого піднебіння, а, замість усмішки, обличчя понялося виразом страшної муки. Вони довго стояли й мовчки дивилися одна на одну, як дві істоти з різних світів. Мати, важко дихаючи, не мала сили видобути з себе якесь слово. Вона маячіла перед жінкою кошмарним привидом мерця. Її великі очі, запалені натугою і степовим гарячим вітром, горіли благанням. Обличчя струмило потом, змішаним з дорожнім пилом. Кутики розкритого рота біліли накипом піни. На порепаній нижній губі червоною намистиною лисила кров.

— Немає чим і підживитися козі? — поміж короткими віддихами ледве заговорила мати до жінки, що загальними рисами обличчя нагадувала жидівку.

Почувши слово "козі", жінка більше здогадалася, як зрозуміла, про що сказала мати.

— Де там, — озвалася жидівка. — Щодня сюди виводжу. Коза вискубала кожну стеблину. Далі за містом ще б можна напасті. Але туди сташно й повести. Час такий. За козу й уб'ють тебе.

— То візьміть у мене для кози, — махнула мати рукою на мішок за спину.

— А що ти маєш у мішку? — запитала жінка.

— Берізка, — з якоюсь надією проказала мати.

— Що, що? — не зрозумівши, перепитала жидівка.

— Берізка, — виразніше пояснила мати. —

Постерняста плетючка. Дуже добрий пожиток про кіз. Ось побачите самі.

Мати змахнула руками донизу й мішок зсунулся по спині на землю. Зубами послабила на гузирі петлю, розв'язала й витягla жмуток прив'ялої берізки. Коза, уздрівши зілля, притисном кинулася до нього й почала безцеремонно смикати берізку з материних рук. Вона поводила великими сірими очима то на свою господиню, то на матір і, смакуючи сочисте листя й стебло, вадоволено мотала бородою, ніби цим надаючи найкращої кваліфікації небувалій західці.

— Що ж ти хочеш за... берізку? — дивлячись, з якою жадобою коза їла зілля, радо запитала жінка.

— Хлібця або сухарів, — не надумуючись, відповіла мати.

— Ходім у двір, — моргнула до матері жідівка і потягла за собою козу. Мати слідом за ними з мішком.

За парканом на широкому голому подвір'ї стояла довга хата на два входи. Зліва — дощаний хлівець. За ним кущ жовтої акації з обскубаним з-під низу листям.

Жідівка прив'язала біля хліва козу і, звелівши матері вибрести з мішка берізку, швидко пішла до хати. Коза щосили сіпалася до мішка. Мати, кинувши їй кілька жмутків берізки, заходила звільнити мішок. Поки жідівка вернулася з хати, ціла копіця зілля виросла під хлівом. Неймовірно, як вона могла на своєму горбі донести з села стільки берізки? Та замліла спина, дрібне тремтіння в ногах і порепана шкіра на п'ятах німо відповідали їй на це жахливe питання. Вона обперлася їб хлівець і закрила очі, щоб хоч на мить відірватись від дійсності, що нагадувала їй довгу страдну дорогу.

З хати вийшла жідівка. Вона в руках неслала торбинку сухарів і буханець житнього хліба. Мати вп'ялася очима в хлібину. Щось кім'яком сухим спинилося в горлі. Не заговорить. Не рухне. Не вірилося — невже це її?

— Куди тобі? — озираючись, чи хтось не побачить, поспішно запитала жінка.

— Сюди, сюди, дорогенька! — ніби щойно пробудившись, радо відповіла мати й наставила розгорнутий мішок.

Жідівка мерещій кинула в мішок хлібину й висипала з торбинки сухарі.

— Спасибі, дорогенька. Нехай вам Бог віддячить за ваше добре серце, — дякувала мати за хліб, за сухарі, як за найдорожчий скарб, якому не можна скласти ціні. Старанно загорнувши все це в мішок, мати несміло спітала: — Чи можна попросити у вас напитися води?

Жідівка винесла великий мідний кухоль, повний води. Мати, змучена спрагою, припала до кухля, як голодна дитина до грудей годувальниці, і одним духом випила воду. Ще раз подякувала, попрощаючись її вийшла з двору.

Світ перед материними очима ніби відмінівся. Поширшала дорога. Геть далі відсунувся обрій. Лагідніше дихнуло небо. Ласкавіше сміялося сонце. Тіло сповнилося нової сили. Відновилася, ожива душа. Вони врятувалися. Тепер вона щотижня, або й двічі на тиждень, приноситиме до міста мішок берізки, мінятиме на хліб А берізки навколо Просянівки — море, вистачить. А там і новий урожай наспіє. А буде в людей — то й вони не загинуть.

Такими надіями потішала себе мати, і гострий щем на порепаній шкірі ніби стихав, легше ступалося замлілим ногам. Тільки плетиво дерев'яних веж, що манячіли сторожами над зеленим простором засіяного збіжжям поля, викликало в серці нез'ясований страх. Ось-ось, здавалось, з-за обрію налетять на прудкононих конях татари, одірвуть од серця живодайний скарб, накинуть на шию аркан і поволочать безконечним степом у неволю. Але безперестанне гудіння літаків, що високо вгорі вправлялися окруж міста, розвіювали тривожні думки про татарську небезпеку. Не та доба. За три сотки літ людина вже далеко за диким полем. Не здоженуть. Та все ж мати пильно вдивлялася вдалечінь, час від часу озиралася, міцніше притискаючи до боку загорнуте в мішок. Адже тепер вона найбагатша в світі, несе з собою Божий дар — рятунок на життя. Хотілось їй ще раз, бодай мигцем, поглянути на хліб. Вона була така зворушена, що й не розгледіла як слід. Якась непевність заповзала в душу. Чи це не сон? Не са-мообщан який?

Мати рішуче звернула з дороги, зайшла у рів, від якого вітер котив у далеч зеленим шумом озимини, якою навколо міста засіяло рясніше, як на селі. Сіла. Витягla з мішка хлібину й довго дивилася на неї вогкими очима. Боже!. Перед нею на колінах справжній житній хліб. Загнічений, рум'яний, свіжий. Мати схилилася й почала його ціluвати, як давно не бачену рідну дитину. Припала обличчям до нього і глибоко вдихнула його живущих паощів. Таким духом сповнялася її душа колись давно ще в хаті свого батька-матері. Вона вимішувала цілу діжу тіста, виробляла хліб. Мати наглядала. Веселий ляскіт розлягався на всю хату. А потім на лопату, застелену сухим капустяним листом, і в піч. На другу вулицю було чути, що вони з матір'ю печуть хліб.

Мати востаннє побожно приклала губами до хлібини, сунула її глибоко в мішок, витягla звідти декілька сухарів, сковала за пазуху, підвела, перехрестилася й пішла далі. Час від часу витягне сухар, відкусить шматочок і не жує, а перекидає в роті з кутка в куток, щоб на довше його вистачило, щоб довше його смакувати, поки він перетвориться на найсмачнішу в світі кашу, що, вливаючись у тіло, відновлювала її втрачену силу. Вона все поспішала, ле-

ліючи надію в думках, яке то свято вони матимуть із Костиком удах.

Сонце підстобувало золотими батогами, коли мати зближалася до Просянівки. Ішла вона вже не просто, рівно, а кривуляла, як те колесо, що, втративши силу розгону, хиталося збоку вбік, ніби видивляючись, де б йому припасти до землі. А хотілося ще за сонця дістатися до хати. Завидна ще минути Глинище Смерти, що від самої згадки про нього кожному морозило кров. Давно колись тут була цегельня. За революції згоріла. У вісімнадцятому році місцеві комунисти у глинищі розстрілювали якихось петлюрівців. У дев'ятнадцятому — дезертирів, що не хотіли воювати за комуну. А в двадцятому — повстанців з лісу, самостійників та розкуркулюваних. Там кісток людських — ногою ступити ніде. А стрясеться над землею громовиця, то все це місце, кажуть, торохтить, наче в шаленому гоні полудрабками старий віз. За десять років земля над глинищем осунулася. Провалини позаростали кущами шипшини, терну, кропиво та будяччям. Чорні тіні виповзали потворами з-під кущів, клалися в западини, викликаючи в подорожніх страх і непевність. Мати навіть не зважувалася глянути в той бік, а гнала в думках на село, як дитина з темряви до світла, щоб страшна химера не вхопила її за плечі. Глибокі сліди від коліс, що змісто почновзли від дороги в напрямку Глинища Смерти, викликали в материній уяві образ повозу з мерцями; з яким вона стрілася вчора уранці. Мати несамохіть спинилася, завагалась. Підкошувались ноги. Ледве не впала. Та була це тільки одна мить. Почуття самозбереження раптом штовхнуло її праворуч від колії на дорогу й вона швидко пішла далі в село. У цю хвилю звідкись долетіло до її вуха: Го-го-го!.. Знесилене материне серце стрепенулося від цього оклику. Міцніше притиснула до боку хлібину в мішку. Пішла швидше, заспокоюючи себе, що на дорозі вона не бачить нікого. Але оклик по хвилі повторився голосніше й слідом за ним почулося глухе: Гуп-гуп! Гуп-гуп! Цей оклик і гупання шпигнуло гострим болем небезпеки в материну свідомість. Вона почала бігти. Врятувати хліб, здобутий довгими зусиллями тяжкої подорожі, мати надіялася прудким біgom своїх знесилених побитих ніг. У цьому згорнутому мішку, міцно притиснутому під пахвою до серця, вміщався для неї цілий світ, порятунок із сином, трепетний страх за життя, що трималося ще в її душі і серці, як росина на хисткій стеблині. Її увиждалося, що з темних западін глинища виповз гурт голодних і з простягнутими руками женеться за нею. Вона одчайдушно мчала вперед. Але гупання зближалося, частішало, дужчало, росло. Коли поруч материні тіні почала виповзати чиясь друга головата тінь, мати вже, здається, не бігла, а летіла над землею, що сі-

рим потоком упливала з-під її ніг. Та це її не рятувало. Тінь видовжувалася, підстрибувала, росла, то зливаючися з материню тінню, то відбігаючи вбік, то простягаючи над нею страшні руки, наче крила хижого птаха. Раптом мішок вислизнув з-під руки й мати впала обличчям у дорожній порох. Нелюдською напругою останніх сил мати миттю звелася на коліна й побачила перед собою високу постать міліціонера з її хлібиною в руках. Мати повзе до нього, ламає руки, молить.

— Хліб!.. Віддайте мій хліб!..

— Твій хліб? — погрозливо перебив міліціонер. — А сталінів закон знаєш не ходити об'їдати місто. Тюрма за це.

— Віддайте мій хліб!.. — простягаючи руки, мати не могла видобути з себе інших слів. Злочин, тюрма, кара —ніщо вже не вкладалося в цю мить у її голові. У затятому вузлі всіх її почувань і думок білося одне усвідомлення, що з утратою хліба зломиться остання стеблина на дії на життя.

Міліціонер сунув під руку хлібину, обминув матір і швидко пішов на село. А мати, як підстрелена чайка, довго побивалася на шляху, заливалася слізами, вигрібаючи руками з пилу висипані з мішка сухарі.

Пізнього вечора вона ледве приплекталася до хати. Близько порога побачила Костика. Він лежав на прильбі, обернувшись обличчям до стіни й спустивши до землі праву руку.

— Ко-єти-ку!.. — кинувшись до сина, прокрипла мати. Костик спросоння щось промімрив. — Живий, живий! — раділа. Взяла сина на руки, внесла в хату, поклава на піл і сама звалилася біля нього, як підрізаний сніп.

Прокинулася, коли в хаті вже було повно сонця. Та вона добре й не знала, чи спала цю ніч. Жаскі примари душили її уві сні. Тяглися довгими руками до її серця. Клацали вишкіренними голодними зубами. А вона, придавлена брилою землі, не зведе голови, не рухне, не крикне, не розімкне повік. Здавалось, як тільки вона гляне відкритими очима, все це страховисько кинеться на неї, увіпнеться зубами в її тілі.

— Ні-ні-ні!.. Дурна більше не буду... Десятою дорогою обмину прокляте Глинище Смерти... — важко підводячись на полу, вимовила мати вголос думку, зароджену ще уві сні. Спустила ноги з полу, хотіла стати на долівку і впала. Запекло в підошвах, наче ступила на розпечений черінь. А в порепаних п'ятах щем, як сіль у ранах. Застогнала. — Боже!.. — на мить схилилась головою до полу. Підвела. Обираючись об піл, об причіпок, силу-в-силу приблилася до лави біля порога. Напіялася. Дивним поглядом обвела хату, щось пригадуючи, шукаючи. — Де ж мій хліб? Великий, рум'яний, пахучий? — Нишпорить на полицях мисника. — Чи це тільки сон про нього? — Задумалась. Зга-

дала. — Ага!.. Це... Той, високий... з червоною кокардою на лобі вихопив мій хліб... з живим тілом одірвав од серця... Але я не дурна... Десятою дорогою... — знову вхопилася мати за першу думку. Дрібними кроками, як по цвяхах, повернулася до полу. Обережно підсунула до себе мішок, сунула рукою на спід і, озираючись на вікна, почала вибирати з нього сухарі, ховати собі в пазуху.

Костик не спав. Він мовчки стежив за кожним материним рухом. Коли мати почала згортати мішок, тихо звернувся до неї.

— Мамо-о!.. Не кидай мене самого...

Мати стенулася. Ніби в хаті озвався хтось чужий. Вона якось навіть забула про сина. У її голові все сплелося в одній уяві — Хліб! Костик своїм зверненням нагадав про себе. Мати схилилася до нього, довго вдивлялася, не пізнавала. Пам'ять підказує, що це Костик, син, її дитина. А перед її очима лежить хтось далекий, чужий. Адже Костикові було тільки дванадцять. Такий кругленський, повний, меткий. З живими вогниками в очах, із срібним розкотистим сміхом. А цей, що на полу, тоненький, довгий, з великою головою, зі старечим висхлим обличчям. Закрадалася в душу непевність, чи хтось не підмінив їй сина.

Цього материного погляду, повного жаху і болю, Костик не витримав і з силою видушив із себе: — Мамо!.. — Це синове «мамо», ніби голкою, прошило материне серце. Сумнів осипався, як сухий пісок. Вона припала обличчям до Костикових грудей і, вся пойнята трепетом материнської душі, пекучого болю, розпуки й любови, страшно заридала.

— Сину!.. Костику!.. Не бійся!.. Не покину тебе!.. Ми підемо удвох. Я буду берізку рвати, а ти вигріватимешся на сонечку. Вставай, синку... Вставай...

Мати допомогла синові стати на ноги.

І вони пішли. У правій материній руці на мотузку глечик з водою, під пахвою згорнутий мішок. Лівою обняла сина, тримає, щоб не впав. Забрели вони далеко від дороги в зелені хвилі поля, щоб ніхто іх не побачив. Хто знає всі Сталінові закони? Може й берізки не можна рвати.

Мати простелила лантуха, поклала на ньому сина. У головах поставила глечик з водою, прикривши жмутом зірваного зела.

— Мамо!.. Ти ж казала, що з міста хліба принесеш, — озвався до матері Костик.

— Хліба? — ніби проснувшись, перепитала мати. — Ага... Так, так... Принесу, синку, принесу... Я більше дурна не буду... Десятою дорогою обмину. А теперки я тебе сухариком погодую: Тут ніхто не побачить. Не відбере.

Мати обережно витягла з пазухи сухар, умочила в воду, відкусила, пожувала й почала пхати Костикові в рот, як це вона робила, годуючи жовваним бубликом, коли він був ще маленьким.

— Іж, синку, їж... То нічого, що сухар із землею... Земля свята... Бог і людину сотворив із землі... Іж.

Костик уже не міг проковтнути розжованого сухаря з землею. Мати підвела його. Піднесла до рота глечик з водою. Костик хлиснув ковток, другий, і знову важко впав головою на мішок.

Мати дожувала сухар і відповзла трохи далі, щоб рвати берізку. А берізка стала чомусь така неподатлива, з довгим місцем стеблом, що не пускало, за яким ніби тяглося все поле. Мати обливалася потом. Млосна неміч обгортала все тіло. Хотілося спочити. Вона, мабуть, так і зробить. Припаде наболілими грудьми до землі, рідної, теплої, по-весняному зодягнутій зеленням і квіттям. Спочине. А потім устане й буде рвати берізку... Багато, багато... Повний лантух... і в місто...

Мати поклала на руки важку голову й поринула в глибокий сон. Далечінь бриніла весняним маривом. З-під синього склепіння жайворонки щедро сипали дзвінкими отрусками сонця.

Багато землі округ Просянівки цієї весни вкрилося будяччям, осотом, лободою та пирієм. Не котила хвилями в далечінь озимина. Не погейкували орачі. Волів поїв соціалізм. Коні поздихали. Господарі землі повімірали, розбрелися по світу в пошуках насушного. Геній і батько трудящих відкрив нове джерело залізної сили — МТС. Прибули з машинно-тракторної станції і на поля Просянівки.

Потужний трактор-повзун з причепленим до нього п'ятилеміщим велетнем-плугом спинився проти поля, густо вкритого берізкою. Під дашком трактора сиділо двоє — тракторист і зчіплювач-плугар, молоді ще хлопці. Зійшли на землю й обвели очима навколо, ніби питуючи: звідки ж починати? Їхню увагу одразу звернула на себе зграя гайвороння, що за кілька гін від дороги жирава над зеленим простором степу. Каркала, метушилася, прискала врозисп черними латками на тлі синього неба, з галасом ганялися одні за одними, злітались до гурту й падали опукою на землю.

Хлопці запитливо зглянулися.

— Що воно там? — дивно запитав тракторист, високий худий чорнявець.

— Щось, мабуть, є. Пішли, глянемо, — не надумуючись, відповів плугар, широкоплечий, з ластовинячим обличчям, рухливий молодик.

І вони побрели росяною заростю вглиб поля. Сполохане гайвороння хмарою знялося з землі й, незадоволено галасуючи та крякаючи, відлетіло на південь. Серед зеленого густого покрову хлопці побачили два трупи: матері й сина. Мати лежала долілиць, з простягнутими руками вперед і покладеною на них головою. Так ніби вона за чимсь гналася й на бігу припала до землі.

млі спочити. Округ костявих рук обплелася бе-різка. Біла квітка бриніла біля вуха, що вже не чуло. Трохи збоку, на лантусі, лежав син, схрестивши на грудях кістяки рук, і дивився в синє небо двома чорними дірами, замість очей.

Ця жахна картина відібрала трактористовій плугареві мову. Вони стояли простоволосі, із замашеними кашкетами в руках. Довго. Безмовно. Здавалось, що цієї хвилини кожна квітка, кожна стеблина, жайворонкова пісня, вся земля і їхні душі спливали незгlibним почуттям жалю, розпуки й докору. Перед їх очима лежа-

ли не заблукані випадкові істоти, а прообраз цілої поневоленої нації, що з праці своїх рук годувала хлібом чужі народи, а сама, пограбована, заглушенна громом фанфар, щоденним виттям кремлівської музики, брязкотом заліза і зброї, губила своїх синів і дочок на роздоріжжях, по тюрмах, по каналах, в Сибіру, у лісах.

Надвечір зелений простір степу оперезався широкою смugoю жалоби. А навзбіч дороги, поруч зораної ріллі, чорніла свіжа могила з двома страдниками української землі.

1965 р.

Семен БУТОВСЬКИЙ

Український Вокальний Ансамбль

(Закінчення)

Дует примусили повторити. Як би там не було, а рідня пісня більше була їм до душі.

Останніми виступали акробати. Таращанці до безтями були захоплені акробатами. Різні кульбіти, сальтомортале, піраміди викликали в них великий подив. Оплески не вгавали. (Визовам не було кінця). Акробати з стрибками кульбітами вискачували на сцену, проробляли такі головоломні трюки, що таращанцям дух забивало. Потім акробати, перевертаючись і стрибаючи, зникали зі сцени. Це ще більше їх захоплювало. Театр осатанів, ревів, бушував. Греміли несамовиті оплески, гуркотіли рушницями та кричали: «Дайош! Дайош ще раз!»

Артисти, споглядаючи шалений ентузіазм таращанців, говорили: «От якби ми ще почали стріляти з рушниць, — тоді був би справжній тріумф».

Завісу опустили, але це мало помогло, крики, вигуки, оплески не припинялися аж поки таращанці не почули голос свого командира:

— Герої таращанці, виході! Представленіє завершено!

З грюком, з криком, з реготом виходили «герої» з театру, а мале начальство підганяло: «Давай! Давай! Виході!» аж доки всі не вийшли.

Відразу повідчинали вікна й двері, щоб за ними вийшов і їхній «героїчний» дух.

— Ну, концерт скінчився, тепер — «Дайош пайок!» — жартували артисти.

Розпорядники метушилися, перешептувалися та бігали до контори й дзвонили телефоном. Артисти на це не звертали уваги, сміялися та ділилися між собою враженнями з концерту.

Пройшло вже півгодини, а пайок не видають. Артисти почали хвилюватися. На запитання, чи скоро почнуть видавать пайок, розпорядники сюди, туди і не знають, що казати.

Це ще більше схвилювало артистів. Задзвінів телефон. Розпорядники прожогом кинулися до контори. Слухали, мабуть, якийсь наказ, бо чулося: «Слушаєм. Понятно. Всю буде виконено!»

Артисти були наелектризовани. Як вийшли з контори розпорядники, огнені очі артистів вп'ялися в них. Розпорядники заявили, що пайок зараз привезуть, але не весь, покищо, тільки оселедці.

Це всіх артистів, мов обухом стукнуло по голові. Декілька хвилин вони стояли як занімілі. Раптом счинився такий крик, таке обурення, наче бомба розірвалася. Обступили розпорядників, кричали, лаялись. А ті стояли розгублені. Але що вони могли зробити? Ім високе начальство наказало зробити так, вони й виконують наказ.

Нарешті один з них сказав:

— Ви, товариші артисти, не хвилюйтесь, заспокойтесь. Це хвилювання ні до чого не доведе, а тільки може наробити неприємності. Усе, що вам належить, ви завтра о 2-ій годині дня одержите на харчовому складі, Золотоворотський провулок, число 5. Ми туди надішлемо відповідне розпорядження відділу мистецтв і список учасників концерту. А тепер, хто бажає, може одержати оселедці.

Вкотишли невеличку бочку. Заглянули в неї, — а там одні головки і хвости.

— А де ж оселедці? — почали кричати артисти.

— Беріть, що є! — сказав беззапеляційно розпорядник і відійшов набік.

Артисти стоять і не знають, що їм робити. Аж ось один оперний співак витяг з бочки хвоста, підняв його догори і пробасив:

«Не відал я до сіх пор, щоб у сельодкі бил толькож хвост!»

Другий витяг з бочки голову і протенорив:

«Не відал я ніколи, щоб в сельодкі била толькож голова!»

Биух гомеричний сміх артистів, навіть розпорядники сміялися.

Артисти, як артисти, їхній настрій міняється: від бурхливого Борея до жартівливого Зефіра. Воно урочисто, церемоніально, з глибоким лицарським

поклоном підходили до бочки, торкаючись капелюхом підлоги і з патосом промовляли:

«Бажаємо головам і хвостам віку довгого, життя щасливого, та щоб ви жили поживали, та щоб ваші животики повідростали, та щоб вони ікоркою та молочком наповнялися!»

Зі сміхом і жартами залишили театр, а йдучи нічними вулицями, під вікнами наспіували: «Вставай, проклятєм заклєм'онний...» А чергові міліціонери дивилися на веселих артистів, думали, має бути, що десь підпили небораки, та усміхаючись говорили один до одного:

«Не трох, разве не відіш — артисти! Пущай ідуть».

Другого дня декотрі артисти таки поприходили до контори. Завідуючий конторою був дуже здиваний. «Контора, — каже завідуючий, — не одержала ніяких пайків для артистів і ніяких списків».

Артисти слухають, переглядаються і голосно сміються. Завідуючий, здивований їх поведінкою, гrimнув:

— Що це ви, товариші артисти, прийшли до контори зі своїми жартами? Це вам не театр. Прошу, залиште контору і не заважайте нам працювати.

Тоді один естрадний артист розказав йому всю цю історію з концертом. Завідуючий уважливо вислухав, подумав і звелів своєму помішникові показати нам харчовий склад.

У складі, крім дірявих мішків, побитих склянок, скриньок, усякого бруду нічого не було.

— Оде, товариші артисти, харчовий склад. Бачите? Ідіть і про це нікому ні гу-гу!

Повернулися до контори, подякували завідуючому й помішникові за їхнє довір'я і пішли, як кажуть, «во своясі».

— З чим прийшли, з тим і пішли, — проскіглив жалібно гуморист.

Довго буде в помку артистам цей «гранд» концерт.

Настав скрутний час. Навіть че можна було дістати найнеобхідніших речей, як сірників, гасу, а про мило, то можна було тільки мріяти. Ходили з брудними руками, у брудній близні. Щоб хоч якнебудь попрати близну, ходили до старого Батька-Дніпра, там діставали пісок і чисту водицю, якою «щасливі пролетарі» змивали бруд. Рятуючи своє животіння, кияни потягнулись на Євбаз (жидівський базар недалеко вокзалу), на якому барахолка розгорнула великий товарообмін, а ще більшу спекуляцію.

Барахолка — це київська альмаматер! Під її покров сходились нужденні і голодні. Барахолка нікому кривди не робила — усе приймала. Тут мали ціну навіть виснажені тяжкою працею старі домашні речі: горшки, каструлі, сковорідки, чайники та багато ще інших заслужених інвалідів, які свою самозіданою працею заслужили на відпочинок у якомусь смітниковому будинку «отдиху». Нев-

НОВI ДНI, КВІТЕНЬ, 1965

дячні, безсердечні люди несуть і везуть їх немічних на Барахолку і там за безцінь продають або безжалісно міняють Різні крамарі, колишні власники дрібних підприємств: шевці, кравці зі своїми товарами під полою, щоб ніхто бува не зглазив, уже зрання поспішали на Барахолку.

Робітники Арсеналу несли запальнички, які потайки виробляли, щоб якось підтримати свою зголоднілу родину. Їх розкуповували нароздхват.

Везли навіть віджилі старі піяніна, покалічені, колись гордовиті роялі. Інколи від незручного поштовху воза, вохи сердито озивалися своїми порваними голосами:

«Чекайте, чекайте! Ще прийде наш час! Ще заспівасте до нас «прийдіте поклонімось», та пізно буде!»

Але поки ще той час прийде, то їх радо купували селяни для свого домашнього вжитку. Зсипали до їхньої утроби різне збіжжя та ласощі домашнього виробу. А діти заглядали в середину та дражнили їх, а коли вони на них сердито заричать, то діти сміються, стрибають, поки мати не займе їх вінком та повиганя на двір грatisя.

Із великих і малих селищ Задніпрянщини тягнулися вози із всякою кожivoю: картопля, буряки, морква, капуста, огірки, перець, зелені й жовті, великі й малі гарбузи та всяка інша городина.

Коли дивишся здаля на Барахолку, то бачиш великий натовп, який шумить, гомонить, вирує та рухається, куди хоче і як хоче. Розкидані якісь кумедні відкриті і напівзакриті ятки, старі облуплені крамниці, халабуди, селянські вози та безліч усяких таратайок.

Збоку стоять занедбана знаменита святиня — старовинна залізна церква із червоною зіркою замість хреста, у середині закидача всяким брудом. Усі ті, що вперше потрапляють на Барахолку, жахаються цього хаосу. Але це тільки здається так. Барахолка чудово організована і плянована. Вона має головну вулицю, майдан, бічні вулиці і провулки. Торгівцям відведені відповідні місця. Шахрай, злодій, спекулянти мають свої райони, відповідні їхньому фаху. Кожний з них не має жодного права залязти в чужий район. За такий вчинок його судить високий злодійський суд. Коли визнали його винним, відбирають професійний квиток і виганяють із злодійської профспілки. Він тоді стає злодійським «парієм», тож злодії ураховують це — пильно оберігають свої правила й закони.

Одна наша знайома артистка загітувала нас. Ми взяли матерію, вона мідний таз і пішли на Барахолку з надією щось виміняти, або й продати. Коли ми побачили це стовпотворіння вавилонське, нас охопив жах. Ми стояли й не знали, що робити: чи йти в це Дантове чистилище чи повернати оглоблі назад. Аж ось підходить до нас знайомий по театрі і здивований питає, чого ми тут стоямо. Ми йому розловіли.

— Оде, і все? Та тут нема нічого такого стра-

шного, не бійтесь. Колись Кумська Сівілла водила по пеклі Енея й показувала йому пекельні чуда, а я буду вашим «чичероне» й покажу барахольчані чуда. Тільки раджу, так для очистки совісти, матерю й таз по змозі заховати від завидливих очей подалі, бо тут є такі «скусники», що з-під носа «стілібгчать». Поводьтесь спокійно і нічому не дивуйтесь, що будете бачити. Ну, пішли!

Ми з цікавістю і з настороженістю увійшли в двірець Барахолки, укритий небесними банями, наткнулися на крамницю залізних виробів. Що тільки в ній не продавалось і чого тільки тут не було! Від маленьких цвяхів до великих молотків, ножі, щербаті заржавілі сокири, різні дверні й віконні завіси, мідні ручки до дверей, замки, ключі, діряви чайники, побиті й погнуті самовари і до них прогорілі чорні труби і багато інших товарів. А на самому видному місті красується гола, з поламаними ребрами парасолька. Чудно і дивно. І на цей мотлох находяться покупці.

А навпроти, під відкритою яткою, виставлені на показ старі шапки, кашкети, різних кольорів і розмірів капелюхи, а окремо висить буржуй — котелок, вже потертій і пом'ятій, либо нь не один раз був на перевірці, як непевний громадянин.

А на високому місці гордовито пишається легковажний аристократ — циліндер, правда, блеск його уже зник. Здається, що з-під нього визирає чоловіче обличчя з моноклем, чорненькими тоненькими вусиками, закрученими дотори, і маленькі бачки, — ніби дивиться на нас, усміхається й підморгує:

— А що, люди добрі, бачите, який я ще молодець!

Ми тихенько хихкнули, а продавець почув та й озвався:

— Не смійтесь, цей циліндер скорше куплять, ніж кашкет або шапку.

— А тепер ходімо до посудної крамниці, — каже «чичероне».

Власниця крамниці розставила свій крам прямо на землі. Тут лежали поблеклі колишні красуні — тарілки, блюда з вензелями, стояли чаши з орлами, розмальовані позолотою глечики, потемчілі малі й великі дзеркала, вази, з яких виглядали роблені з матерії квіти, що колись прикрашали кімнати, а зараз вони пилом припали, стоять сумують нікому непотрібні. Тільки мухи їх не забувають і стало відвідувати та на знак своєї приязні залишають їм свої візитівки.

Багато було ще різних карафок, чарок, склянок та іншої розкоші, а над усім вим красувалися дві великі лампи «молнія» з обдертими абажурами.

Тут же рядом розташувалася картинна галерея. Виставлені олеографії Шишкіна, Айвазовського, Богиня Венера, дебела, грудаста, краснощока, як Малівинська баба з хору П'ятницького, вила з морської піни, скожої на замулений ставок, рукою тримається за живіт і байдуже посміхається.

— Цей архітвір місцевого Рубенса, — хвастається власниця галерії, — купують на розхват.

Поруч з Венерою виставлена на показ світові слави олеографія. На здібленому коні, з великим списом у руці, на якому висять япошки, з вихрастим чубом, з кашкетом набакир, улюбленаць бальзаківських пань, хорошун Іван Крючков, донський герой-козак.

— Цього Крючкова, — каже власниця, — прямо з рук рвуть жінки. Одна якась пришелепувата наперед і гроші вже дала.

Тут же біля нього примостила славнозвісного провокатора з хрестом в руці, попа Гапона...

— А тепер, — каже наш «чичероне», — ходім до книгарні. Біля неї можна бачити письменну братію. Тільки їх тяжко піznати, бо йшовши за барахолку, вони зодягаються під її стиль.

Справді, це універсальна крамниця. У ній усе є: від сонника, оракула, Шерльока Голмса та інших героїв, до російських і чужоземних клясиків, а також спеціальні наукові книжки. Там же можна дістати і українські твори від Шевченка до сучасних письменників включно. На показ лежать «Житі Святих», «Акафісти», молитовники, сказанія о чудесах, описані різних монастирів, Гора Афон та інше.

Продавець книжок, — відомий київський букініст, колишній власник популярної книгарні в Києві.

— Пропоную піти на майдан і послухати великий концерт за участю світової слави артистів. Вам, як оперним співакам, я думаю, буде цікаво, а до того ще й даремно. Тільки прийдеться стояти, бо така вже заведена мода. Сідти, це — буржуазні забобони, пролетаріят мусить слухати стоячи.

— Добре, — кажемо, — для мистецтва можна й постояти.

Це не доходимо до майдану, як уже чуємо різні грамофони, які розташовані на прилавках. Жовті, білі, зелені, великі й малі їхні труби блищають на сонці, але з них вилітали не блискучі, а поблеклі хриплі звуки. На «концерті» були вже слухачі. Кожний грамофон мав свою програму, а щоб не було ніякої кривди котромусь з них, то виконання програми відбувалося разом.

З одної труби лунає арія Надіра, яку співає знаменитий тенор Собінов, з другої гремить могутній бас Шаляпіна «На земле весь род людской» з опери «Фауст», а тут же заливається улюблениця всіх, знаменита Вяльцева: «Ай да, тройка, снег пущистий». Поруч біла труба викидає, сюсюкаючі, гаркаві, хриплі звуки, куміра молодих і старих декаденток — Вертинського: «Ваші пальчики пахнуть ладаном...»

Раптом на весь майдан із великої зеленої труби вилітає громовий бас знаменитого протодиякона московського Успенського собору в Кремлі Розова — куміра московських купців і купчих: «Благоденственного, мирного життя нашему благоверному імператору Ніколаю Александровичу на Мно-га-я

ле-е-е-та-а-а!» Ми аж стрепенулися, а наш «чи чероне» тільки сміється:

— Чого ви хвилюєтесь? Та тут на це не звертає ніхто ніякої уваги, це ж вам не що-небудь, а Барахолка, яка сама собі господиня.

Дивимось, справді так: кожен зайнятий вибором платівок. А один з великою бородою, у «піддів'оці» чоловік, відразу купив цю платівку, сховав під полу і зник.

— А знаєте, хто купив платівку Розова? Це колишній підрядчик, церковний титар одної церкви на Подолі.

А один грамофон з величезною продіроявленою трубою вивергав марші й вальси: «Дунайські волни», «На сопках Манджурії», «Тоска по родині». Цей грамофон збирав біля себе найбільшу авдиторію. Раптом чуємо: «Закувала та сива зозуля» — грає духовна оркестра. Ну, як же не послухати знамениту «Зозулю»? Крім нас, біля труби було теж немало аматорів української пісні. Не дивлячись, що з грамофона вилітали хріпліві тріскучі звуки, бо платівка була стара, голка стерта, усі дослухали до кінця. «Зозуля» зворушила мене й дружину. Перед нами метеором пронеслася золота доба театру М. Садовського і незабутня Заньковецька. Ми стояли в задумі

— Чого ви задумались? Киньте! Що пройшло, то вже не вернеться, — каже наш «чичероне». — Підемо далі. Ви, як оперові артисти, добре знаєте «Севільського цилюрника», а зараз ви побачите барахольчаного цилюрника.

Звернули трохи вбік і стали, як укопані. Перед нами позкрилася картина, варта пензля Піерса Бругеля. Сидять вряд на дерев'яних стільцях шість чоловіків і у всіх намилені обличчя так, ніби білою ватою обліплені. За ними стоять чоловіки з розкуйовдженими бородами.

Усі витріщили очі в цилюрника і пильно стежать, як він голить. Бачимо, на стільці сидить чоловік, а коло його вертиться, ну, справжній тобі оперний Фігаро. Намилив великою щіткою по саме нікуди бороду, накинув на шию широкий ремінь і з різними вивертами став гостріти велику бритву. Нагострив, зняв ременя й почав голити. При цьому точнісінко проробляв усе так, як оперний Фігаро: з приемною посмішкою, з викрутасами та безперестану говорячи. Закінчив, поблизкав з великого пульверізатора пахнучою водою лице й голову, розчесав великим гребінцем волосся на голові, підніс клієнтові невеличке дзеркальце, той глянув у нього, погладив волосся, самовдоволено усміхнувся, устав, розплатився і задоволений пішов, а на його місці вже сидів другий.

— Ну, як вам подобається комедія «дель арто»? — питает «чичероне».

— О, Фігаро славетної Барахолки не постуپиться Севільському! А хто він такий?

— Та це відомий театральний перуккар, прекрасний майстер. У нього завжди повно клієнтів.

А щоб вони не порозбігалися від довгого чекання своєї черги, то він посадив їх уряд і понамилював їм бороди.

Чуємо десь лунає великий регіт.

— Що це? — питаемо.

— Либонь, трапилося щось біля возів. Ходімо поглянемо. Коли підійшли, то тільки ахнули. Стоїть дядько, з довгими вусами, у сірій сорочці, у поготиних широких штанях, на ногах великі шкапові чоботи, на голові висока стара смушева шапка, а на плечах — фрак! Якби ще замість шапки та був на голові циліндер, була б повна парада.

— Це вже ми бачимо, каже чичероне, не італійську комедію, а французьку «травесті».

Його з усіх боків обступили земляки, мащають фрак та регочуться.

— А де ж. Степане, ти подів полі від спінджака?

— Напевно повідгризали собаки, — додають другі, сміючись.

А розгублений Степан стоїть, на всі боки оглядає фрак та тільки руками розводить:

— От бісові шахраї! Продавали спінджак з полами. Приміряв і оглядав його, як полагається, і на тобі — «об'єгорили»! От скусники, так скусники! Ну, та Бог з ними, якось то буде. Моя Палажка доточить полі з ряднини, то й буде мені в чому порватися біля худоби.

— Ну, що, гарне травесті?

— Гарне. — кажемо, — тільки дай, Боже, довіку його не бачити!

— Підійлемо он до того воза. Шось біля нього товпиться багато місцевих жінок. Тільки не будемо близько підходити. Он гляньте, яка пишна краля сидить на возі!

Справді, на великому високому возі сидить ограйна жінка, з червоним як буряк, повним круглим обличчям, у зеленій юбці, у широкій кольоровій спідниці, на плечі накинута розмальована велика хустка, на голові брунатний очіпок, з-під якого виглядає бараболькою ніс і червоні, як вишні, губи. Справжня Хівря із «Сорочинського армарку» Гоголя.

Жінки обступили її воза і пропонують різні матерії, але вона вередує, все відкидає — не підходить, мов, до її смаку.

Аж ось угляділа на руках однієї жінки, що стояла на віддалі, рожевий ситець з жочтими трояндами, як скопиться, як закричить: «Гей, тітко а давай но скорше свій ситець!»

Та повільно підійшла до неї.

Вона як глянула на ситець, аж затремтіла. Схватила з рук ситець і притулила до грудей. «Скільки хочеш за нього? На що хочеш міняти?»

Пошелки сторгувалися. Хівря витягла із запазухи гроші, відрахувала, потім додала ще невеличкий мішок з поживою. Та скинула мішок на плечі і хутко пішла.

Наша Хівря ще раз глянула любно на ситець, згорнула і шукала на возі певного місця, де б

можна було сховати ситець, щоб хтось часом не хапнув. Нарешті надумала: поклала ситець на мішки, а сама сіла на нього. На всякий випадок положила біля себе великого батога.

Де не взялися три вихрясті замурзані хлопчаки. Зі сміхом, зі свистом підбігли до воза:

— Тъютю, тъютю! Чи продаєш коня?

— Якого коня! — закричала на них тітка. — Тъфу на вас, шибеники! Геть мені від воза! А то їй-бо покуштуєте в мене батога!

Але шибеники не з положивого десятка. Одик давай сплати за уздечка коня, другий хапа коня за вуха та губи, третій тягне коня за хвоста. Від такої нахабної поведінки кінь так смикнув воза, що тітка ледве не злетіла з нього. А шибеники знай дратують коня, що він бідний аж на дубки почав ставати. Тітка розлютилась, скопилася і хотіла оперіщти їх батогом, але вони, як горобці, пурхнули, а в той час їхній шеф скопив ситець і був такий. Тітка озирнулась, глянула на мішки, а ситцю нема, туди, сюди — нема. Вона счинила крик на всю Бараходку, галасає та клене всіх і все на світі.

— От мистецтво, так мистецтво! — каже чичероне. — Як усе зроблено, як ролі розподілено, як усе розучено, який хвацький режисер! Розіграли, як по нотах. От вам справжній реалізм!

Повертаємо в переулок.

— Стіймо! Зараз буде розіганий водевіль!

Бачимо, якийсь дядько розглядає маленьке поросяtko. Сховав його в мішок, поклав між ноги, а сам почав відраховувати продавцеві гроші — керенки. Той узяв керенки, підняв високо дотори і пильно розглядає їх на сонце. Дядько й собі став навшпинки, теж дивиться. А в цей час один із

спільніків покупця потяг мішок з поросям, а на томість легенько поклав такий самий другий, і змівся...

— Правдиві, дядьку, твої гроші, каже продавець, — і водяні знаки є, бач! — і пірнув у натовп.

Вдоволений дядько поклав мішок на плечі і йде собі помалу.

— А що, дядьку, продаєш? — питает його якийсь тип і оперіщив палкою мішок. А там як заскавулий собака. Мій дядько стойть оставпілій і мішок упав, а з нього як вискочить невеличкий рудий пес і понісся з переляку по Євбазу навпростець. Розгублений дядько стойть та дивиться йому вслід. Підняв руку потилицю почухати, мацнув голову, а шапки кат-ма. Тяжко зідхнув, тай говорить до себе:

— От дій же його кату! Оце свобода, так свобода! Довго ждали і нарешті діждалися: роби, що хоч, бери, що хоч, грабуй, що хоч і кого хоч!

А шахраї, упривілейована каста, регочутися аж за животи беруться.

Раптом на всю Бараходку затрубила труба, за нею запищав клярнет, а на підмогу їм забив зі всієї сили великий барабан.

— Що це? — питаемо.

— А це скликають на виставу.

— На яку виставу? Де?

— Тут, на Бараходці.

— На Бараходці вистава? Нічого не розуміємо.

— Та що тут розуміти. Бараходка має свій театр, який має назу: «Театр малих форм імені Бараходки».

Ми розсміялись.

— Чого ви смеєтесь? Кожний театр має якусь назу, то чому театр малих форм не може теж мати назви?

— Та що ви, кепкуєте з нас, чи що?

— I не думаю! Театр має висококваліфікований склад артистів, свою симфонічну оркестру, правда, «невеличку, але чесну», як співається в пісні про Купер'яна, а саме: перша й друга скрипка, контрабас, клярнет, труба і великий турецький барабан, дуже велика цяця, без якої не може обійтися ні одна в цілому світі оркестра.

Тричі на тиждень відбуваються вистави. Заля завжды вщерть заповнена. Ходімо та займемо кращі місця в повітряній залі, укритій блакитним небом.

Коли ми підійшли, то біля низенької естради, огороженої вірювкою, товпилися аматори легкого жанру.

Рівно о другій годині почалася вистава.

Симфонічна оркестра виконала близкучу увертуру, присвячену Бараходці, композитора Непитайла, за що одержала бурхливі оплески. Куплетисти співали куплети на злобу дня, від яких у глядачів боки надривалися від сміху. Ексцентрики на зразок Бім-Бом розважали дотепами, співачка виконувала циганські романси (і досить добре!), ак-

СПОЖИВАЙТЕ

**НАЙ ВІДЖИВНІШІЙ
СТРАВІНІШІЙ
ДЕШЕВШІЙ ХАРЧ,**

ЩО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМИНИ, ЦЕ

МОЛОКО

I МОЛОЧНІ

ПЕРЕТВОРІ

ВИСОКОВАРТНІ ПРОДУКТИ
ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧАРНІ

Rogers Dairy Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.

Phone: RO. 9-7193

робати стояли не на ногах, як усі люди, а на голові, і ходили не ногами, а руками, та робили такі карколомні трюки, що глядачам аж дух забивало. Стрункі, браві танцюристи хвацько танцювали «матльот», «русскую», а на біс славнозвісного невмирущого голака, як належиться, з підскоками, присядками до п'юзунків включно. Глядачі смакували голака і не жаліли долонь.

«Виконання було на мистецькому рівні! Перша кляса!»

Після закінчення програми, так як колись во дилось у старовинні ярмаркові часи по всьому світі — і щоб не ламати славних вікових традицій — артисти Барахолки теж з капелюхом у руці ходили поміж глядачів і збирали данину. Попереду йшов кларнет і награвав веселих польок, ексцентрик сипав дотепами: «Всі кишені вивертайте, капелюх красуні наповняйте!»

А виконавиця циганських романськів, ставна красуня, з приємною милою посмішкою, як у таких виладках належить, підставляла капелюха, куди вдячні глядачі охоче кидали різну валюту. Красуня з чарівною посмішкою замріяним поглядом одним казала «Спасібо», другим — «Мерси», а багатьом — «Щиро дякую!» І це все проробляла з граційним уклоном.

— Ну як? — питав «чичероне». — Правда, добре?

— Та, розуміється, добре. Це ж відомі всьому Києву першорядні артисти Вар'єте. А оркестра — високої кваліфікації музиканти.

— От до чого дожились!

— Та що багато говорити? Однак нічого не поможет, тільки більше рознервуються. Ходімо краще до знаменитого ресторану, який зветься «Обжорка»!

Вже здаля чути пахощі різних страв, які драгутуть порожні шлунки. Біля «Обжорки» товпився зголоднілий люд. Деякі щасливці купували що попадеться під руки і тут же насико зідили. Були такі, що стояли та насолоджувалися безкоштовно одними пахощами, та споглядали, як другі їли, а самі слинку ковтали. Ні за що було купити. До таких належали й ми.

— Ну, нанюхалися пахощів, тепер ходімо по ваших комерційних справах до моого знайомого торгівця. Я вас з ним познайомлю, а може ви його знаєте, він завзятий театрал. Не турбуйтесь, він усе полагодить. Пішли!

Здаля чути духову оркестру.

— Стійте! — крикнув «чичероне».

Ми стали. Дивимося на нього, а він зблідлив, схвилюваний.

— Це поганий знак, — тихо проговорив. — Скорше тіжмо з базару! — I хутко побіг, а ми стоямо й дивимося, як під звуки духової оркестри що грава надзвичайно бадьюорий веселий марш, проходили по Євбазу стрункими рядами з рушницями на плечах матроси й кудись звернули. Музика стихла.

Раптом з усіх боків почулись постріли. Піднявся неуявлений хаос. Приголомшенні люди в паніці тікали, куди хто гаразд. Металися, наскакували один на одного, збивали з ніг, падали на землю. Я стояв остоюпій. Навколо ні душі, мов скрізь землю все провалилося. Якось глянув униз, а люди повзають раки. Пройти неможливо, а рушниці стріляють. Не довго думаючи, біжу прямо по спинах, куди попало. Стрілянина втихла. Дивлюсь, стоять моя дружина бліда, як крейда, і вся тримтіть. Я кинувся до неї, а вона й слова не може промовити. Якомога почав її заспокоювати.

Трохи отямилась і каже: «Ходімо скоріше відціль!» «А де, — питаю, — матерія? Не знаю, хтось вирвав із рук».

А так на віддалі стоять наша знайома. Ми підійшли до неї, а вона стоїть, як очманіла, й не бачить нас. Я сіпнув її за руку, вона як крикне. «Та це ми!» — кажу.

— О! Це ви! Яка я рада! А я вже думала, що вас і в живих нема.

— Де ви були як піднялася стрілянина? — питаю.

— Не знаю. Кудись побігла, а куди — не знаю. Бачу, люди падають на землю, то я й собі впала. Таз випав, але мені здається, що його вирвали з рук.

А люди вже ходять по Барахолці приводять до порядку свій крам, ніби нічого й не трапилося. Тільки шепотят, що матроси оточили Барахолку, провіряють документи і відбирають речі.

— Ходімо сміло, — кажу, — в нас речей нема, документи наші справні, боятись нам нема чого.

На проході стоять матроси, один провіряє документи, другий забирає речі. Показали свої документи. Глянув. «Товариші артисти?..»

— Так, — кажемо.

— Драматичного театру?

— Ні, — кажемо, — оперного.

— О, оперного! Я люблю оперу. Ну, проходіте, но советую вам не заглядывать сюда.

Вийшли, перехрестилися. «Ну, кажемо, слава Богові, що хоч так обійшлося — могло бути й гірше. А що матеріял і таз пропали, то Бог з ними».

— Ніколи не забуду нашої візити на славетну Барахолку, — каже дружина.

Все було б добре, якби не наслали матросів...

Така то наша Барахолка, а згодом вона одержала назву: «Чорний ринок».

Чорні зловіщі хмари облягли Київ.

Більшовики скрізь, де було можливо, поставили застави й не пропускали селян на Євбаз. Із возів усе забирали і накладали ще й кару. Підвіз збіжжя припинився. І без того тяжке становище з харчами ще більше погіршилось. Залунало гасло:

«Спасайся, хто може і як може!»

Під таким гаслом утворився «Орден мішочників». До нього вступали всі: і учени, і письменники, і миряни, і попи, і дяки. Аби тільки в них

були добре м'язи, сильні ноги та витривалість. «Орден» вмить розрісся до небувалих розмірів. Вокзали, станції, поїзди й усі дороги були запружені мішочниками. Видавалося здаля, що то не люди лазять, а «дрібна людська комашня», як сказав олімпійський Зевс.

Вони, ішовши на роздобутки, одягали на себе таку брудну й смердячу одежду, що від них усі шарахалися. Навіть охорона вокзалів до них не підходила, щоб не заразитись на тиф, який тоді зухвало розгулював, де хотів. Мішочники несли на села всяке «барахло». Намінявши сяких-таких харчів, поверталися лише їм знаними дорогами й стежками, обходили таким чином застави.

Мішочникам, які їхали потягом, машиністи паровозів йшли назустріч. Не доїжджаючи ще кілометра до застави, притищували хід і мішочники з

вікон і дверей викидали збіжжя, а потім і самі стрибали. Хоч українці ізмучені, але все таки привозили зголоднілій сім'ї дешо з харчів.

Життя стало в Києві зовсім неможливе. Хто мав хоч яку можливість, тікав з міста.

З Києва треба було тікати. Мені, врешті, вдалося дістати у Політвідділ дозвіл на подорож по Київщині з виставами-концертами. Я підготував «Наталку Полтавку», «Катерину» (другу дію). «Запорожця за Дунаєм» і концерт і Український Вокальний Ансамбль у складі: Г. Ростислава-Михайлова, Ф. Соколова, Ф. Кривоносова, М. Садівника, С. Бутовського, М. Бесарабов, М. Михайловський, Н. Лега, концертмайстер Р. Матиеско та кобзарі Андрійченко, Дорошко, Копан, Кошуба, Лимаренко 30 липня 1920 р. вирушив у мандрівку по Київщині.

Ігор КАЧУРОВСЬКИЙ

ДВІ ПОЕЗІЇ

1.

Осоружний атональний гук —
Гуркіт карнавальних барабанів.
Це шліфують вичовганий брук
Тисячі повій і хуліганів.

Юнаки з «нової хвилі» йдуть,
Прославляючи орангутанга.
Мавп'ячу собі обрала путь
Нам на зміну післана фаланга.

А в широкі двері, що в куті,
Проти незугарної споруди,
Під барвистий струмінь конфетті,
Мовчки входять і виходять люди.

Хочеш — підійди і зазирни.
Там жінки заплакані в жалобі,
Мертвий полиск чорної труни
І вінки в золоченій оздобі.

Наче маска — восковий овал.
І, під рок-н-рол, молитва слізна...
А чи тут — трагічний карнавал?
Чи на площі — божевільна тризна?

П'яна суміш масок і облич.
Барабан. Заупокійне танго.
Скорбне сяйво похоронних свіч.
Дика пісня про орангутанга.

27 лютого 1964.

2.

Пам'яті Є. О. Гловінського

В подertій хмарі — нежива блакить.
Пронизливий памперо — зимній вітер.

Новин немає жодних. А можливо,
І є якісь, та тільки я не знаю.

Це вже не раз: даремно ждеш листів
І нарікаєш, що тебе забули,
Аж поки у запізненій газеті
Лице чи ім'я рідно-дороге
У чорнім облямованні зустрінеш.

А часом і газета не дійде,
І ти почуєш вістку тільки згодом:
— «Як? Ви не знали досі? Так помер!»

Важкий понурий день. Пройшов поштар.
І знов нема листів. Самі газети.
І страшно розривати бандероль,
Щоб не побачить траурної рамки...

21-22. VIII. 64.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ОПАЛОВА ФІРМА

Future Fuel Oil Ltd.

& Service Station

945 Bloor St. West — Toronto, Ont.

24-ГОДИННА

СОЛІДНА

I СКОРА ОБСЛУГА.

Чищення і направа форнесів безплатна.

Скористайте з доброї нагоди і замовляйте
оливу в нас.

Наші телефони:

Телефон бюро: LE 6-3551 Уночі: RO 2-9494

ПРИТЧА

Пролітали орли,
Наче вітри гули,
На високій могилі сідали,
Про щасливі краї,
Про розмаї-гаї,
Про великі заміри свої
Степовій пташині повідали.

І казали орли:
“Ви б усе віддали
“За краї ті, найкращі на світі,
“За їх славні пісні,
“За їх квіти рясні,
“Що бриняль, що цвітуть навесні,
“Що бриняль, процвітають уліті.

“Там щоночі, щомить
“В небі срібло бринить,
“В полі колос дрімає наголос,
“Бачиш казку наяв,
“Жаль би душу пойняв,
“Якби ніч ту на сон проміняв,
“Якби в ніч ту заснув хоч наволос.

“Побратими! Брати!
“Геть життя без мети!
“Будяки, чагарі покидайте,
“В ті чудові краї,
“На розмаї-гаї,
“На красу, на розкоші її
“Та й за нами всліди вилітайте!”

І злітали орли,
І знялись соколи,
Вгору, вгору, услід за орлами.
Кожен в небо зринав,
Там і хмари минав,
Тільки поклик могутній лунав
З-під високих небес над степами.

А в степу пугачі,
Повні зlosti сичі
Та й уся пташина куцокрила
Без ваги, без жалів
Той ізльот соколів
І той поклик могутній орлів
Криком, свистом і сміхом покрила.

А ще галас не стих,
Як із тернів густих
Підстрибнув до громади шуліка...
Хто успів, миттю зник
В будяки, в чагарник,
Хто ж не вспів, головою поник,
Як безрадна недвига-каліка.

Борзий, з руху рвачкий,
Мов разив болячки,
Затискаючи кігті у жмені,
Вийшов птах-кроволюб,

Закаррючений дзюб,
І сказав, наче рвав, наче скуб:
“Тут орли вам плели теревені
“Про далекі краї,
“Про красу, про гаї.
“А це все бalamута відома.
“Склали люди давно
“Вже прислів'я одно,
“Дуже влучно кепкує воно
“Із гаїв тих: “Гай, гай, та не вдома”

“Як зів'яло крило,
“Як живіт підвело,
“Як гуркоче в кишках, мов по скибі,
“Як голоден еси, —
“Чи тобі до краси?!”
І гукнуло на всі голоси:
“Правда! Правда! Оце так спасибі!”

А шуліка: “Краси
“Ні з'їси, ні вкуси,
“Ані хтішши в гнізді не постелиш.
“То хіба для орлів,
“Для гладких хабалів
“Та для їх посіпак соколів
“Так потрібна краса і на те лиш,

“Щоб вам баки забить,
“Щоб дурних з вас зробить,
“Щоб для них ви поживою стали,
“Щоб у вирій-краях,
“На розмаях-гаях,
“Щоби їм на жиру, на балях
“Черева, як гора, виростали.

“О, давно я їх знов,
“Але сили не мав,
“Бо мене що ганьбив їх нікчемних,
“Що боровся зі злом,
“Що ішов напролом,
“Ставрували ганебним тавром
“І гноїли по тюрмах, по темних.

“Бо я правду любив
“І по правді робив!”
Аж наїживсь хребет на шуліці,
Як слова ці казав,
Паш розп'явши до зяв.
І ніхто, ні один не узяв
І брехні не закинув публіці.

І ніхто, ні один
Не згадав тих годин,
Як не раз і не два, а стократи
Не за вчинки святі,
Не за думи оті
Про неправду велику в житті
Садовили злодюгу за гратах,

А за гвалт, за гулі,
За розбій по землі
І за те, що в думках, крім розбою,
Він нічого не мав,

Всі закони зламав
Всі чесноти на глум підіймав
І кривавив сліди за собою.

“І гноїли в тюрмі,
І гнобили в ярмі, —
Правив далі страждалець невинний, —
“А за кого? За вас!
“Бо сказати без прикрас,
“То один лише я повсякчас
“Тільки й думав про вас щохвилини.”

Так хвалився той птах.
І в усіх на устах
Сяла-грала усмішка підлесна.
А по тім — новина:
Степова дичина
Стала раптом така навісна,
Що рятуй нас, Царице Небесна!

Брат на брата повстав,
Кожен ворогом став,
Вірний друг в гнів упав, у тяженький
І в ненависть сліпу,
У безтямну, тупу
Обернулась любов у степу
І не стало ні батька, ні неньки.

Край пісень, славних дій,
Край великих надій
Учинився крайною туги...

Де був степ, чистий степ,
Стався бруд, стався леп,
І лайно, і кривавий вертеп,
Гуляй-пілля ганьби і наруги.

І було там тоді,
Що не спиш у гнізді
І не знаєш, де ніч заночуєш.
Кожне тільки і жде,
Що ось смерть надійде,
І не видко збавлення нігде,
Й гласу Бога нігде не почуєш!

Лиш могила одна,
Пімсти спраглася жадна,
Чорним чорна здаля бовваніла
І про славних синів,
Про орлів, соколів,
По утіху пекучих жалів,
З буйним вітром в степу гомоніла.

MODERN HEATING

ОПАЛЕННЯ:

Водяне — Парове — Помпи
Оіл Борнери та направи.

J. KIRICHENKO

945 DUNDAS ST. W. — TORONTO, ONT.
PHONE: EM 8-6602

А для АКАДІЯН

ПЕРША НА СПИСКУ

(ДЛЯ ЗНАВЦІВ НАПОІВ)

Таємниця стиглого, доброго смаку АКАДІЯН захована в історичній долині Аннаполіс у Новій Шотлі. Тут, на врожайних зелених схилах долини, ро-дить незвичайної якості зерно... дуже цінне для майстрів змішування.

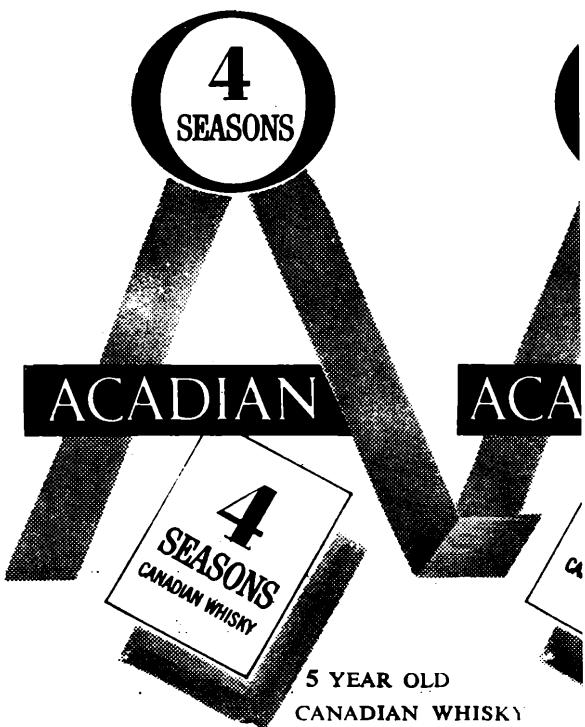
Здорова, чиста вода з підземних джерел глибоких криниць свіжа й льтовово-холодна.

Любителі віскі, які визнаються (і любите-лі джіну теж) усе питаютъ за АКАДІЯН.

Поставте АКАДІЯН ще сьогодні на перше місце вашого списку.

ACADIAN DISTILLERS
BRIDGETOWN, NOVA SCOTIA

5-РІЧНА КАНАДСЬКА ВІСК

ТРИ КОРОТКІ ОПОВІДАННЯ

ШЛЯХ ДО ОБРУЧКИ

Літній вечір. Пасми проміння. Річка. В очереті риба плеється. Зіна на березі. Рученята в траві. Правий черевичок збоку. Волосся розкуйовдане. Зір на обрії.

Юрко під деревом. Руки схрещені. Брови зведені. Поза Наполеона. Зір на річку, а думки на Зіну.

Зіна підводиться й падає. Вдає. Загачило. Юрко подає руку. Зіна спирається і встає. Рука в руці. Її погляд з усмішкою. Юрко прояснюється. Вихор думок і... різкі рухи. Зіна прукається.

— Кохана!

— Пустіть! Що ви м-м-м...

Поцілунок. У відповідь — полічник.

Відпускає. У погляді докора. Крок убік, відвертається й відходить. Помалу. Слух напружений.

Вона також уперта. Не кличе. Взуває черевичок. Гребінець працює нервово. Зір через плече. Не видно. Струшує кучерями та... в протилежний бік. Нехай доганяє...

Замість сну — вся ніч у слізах...

Юрко та Василь. Приятелі ще з гімназії. Нараджуються. Пляшка оковитої, хліб і солоні огірки. Щойно коньєк звалює...

Два дні павза...

Надвечір у парку. Зіна на лавці. У руці книжка. Чиясь хода. Василь.

— Сідайте! — відсунулась.

— Читаєте?

— Мопассана.

— Люблю... Сьогодні чудовий фільм.

— Де?

— В "Обеліску". Підете?

— Хіба з вами?

— Очевидно. Коли?

— Хоч би й зараз.

— А я бачив Юрка. Нервується. цигарка за цигаркою...

Почервоніла. Вигляд байдужий, а цікавість нуртує.

— Це мене не цікавить.

— Мені здається... він закоханий.

— Можливо. Чимало гарних дівчат, — спідня губа викривлюється.

— Згадував про вас.

The advertisement features two main product displays. On the left, a bottle of 'ACADIAN Signature CANADIAN WHISKY' is shown, labeled '6 YEAR OLD CANADIAN WHISKY'. On the right, a bottle of 'OLD VIC LONDON Dry Gin' is shown, labeled '8 YEAR OLD CANADIAN WHISKY'. Both bottles are set against a background of stylized, radiating arrows pointing towards them. The top of the advertisement has three circular logos: 'RT AL' on the left, 'Signature' in the center, and 'OLD VIC' on the right. The overall design is symmetrical and eye-catching.

ACADIAN
Signature
CANADIAN WHISKY
6 YEAR OLD
CANADIAN WHISKY

OLD VIC
LONDON
Dry Gin
8 YEAR OLD
CANADIAN WHISKY

ACADIAN

OLD VIC

RT AL

Signature

ЧИНА КАНАДСЬКА ВІСКІ 8-РІЧНА КАНАДСЬКА ВІСКІ

— Про мене багато згадують. Так кажуть...
А який фільм?
— Про кохання.
— Гм...

У кіні. Фойє. У кутку — Юрко. Зіна червоні, хоч удає, що не бачить. Юрко підводиться з усмішкою.

— Добричір! І ви сюди?
— І ми сюди, — відповідає Василь. — За- ждіть хвилину!

Обое мовчать. Василь вертається.

— Знайшов два місяця вкупі. Ходіть за мною!..
Ось тут. Я ще до Віри на хвилину...
Віра — симпатія Василіва. Обое усміхаються...

Юрко проводить Зіну додому. Під ручку...
Обіцяє прийти післязавтра.

Юрко в новому убранні. У руках — троянди. Вигляд урочистий. Зустрічає мама. Її мама. У їдальні кілька знайомих — свідки про запас.

Обід кінчиться. Її батько встає й оголошує заручини. Юрко дістает перстня (з кишени) та надіває Зіні на палець. Діамант грає. Загальне захоплення. Поцілунок на підтвердження. Без поличника. Шампанське...

НАДІЙНА ОХОРОНА

Рік 1942. Волинь. Німецька окупація. Семінар для дяків у Луцькому. Грицько та Василь — учні. Обое в рясах. Приходять на двірець. Біля поїзду — німець з багнетом.

— Куди?
— До Рівного.
— У якій справі?
— Відвідати рідню.
— Перепустки!
— Не бачите, хто ми?
Пропустив.

Грицько та Василь на двірці у Рівному. Так само контроля.

— Куди?
— До Луцького.
— Документи!
Показують українські довідки.
— Мало. Перепустки!
— Не бачите, хто ми?
— Pay!

Грицько та Василь на шосе до Луцького. Пішки.

— Гаряче! Може ряси поскадаємо?
— Ні, Грицю! Ряси — наша охорона.
— А отже не пустив?
— Дурний німак.
Наздоганяє підвода. Батько з сином.
— Куди, батюшки?
— До Луцького.
— Далеченько... Сідайте!

Пару кілометрів мовчанка.

— Кляті німаки! — починає Грицько. — Ми навмисне повдягали ряси. Сюди пустили, а назад — зась.

— То ви не батюшки?
— Hi-i-i.

— Тпру-у-у!.. А ну з воза! Я думав — батюшки... Та скорше, а то як звезу батогом...

ПРОБА СКОРОСТИ

П'ята вечора. Інтенсивний рух — з праці всі квалляться додому. На розкладі їзди — експрес щодві хвилини, а в дійності — жодного. Платформи переповнені.

— Коли відішов останній експрес?
— Двадцять хвилин тому.
— Що ж сталося?
— Мабуть, безпечники перегоріли...
— Водій пішов перекурити...
— Замість сигарети — сигара, — хтось жартує.
— Га-га-га!
— Задовго на сигару. Мабуть в іншій потребі.
— Ги-ги-ги! — сміються з дотепів.
— Оплату підвищувати вміють, а вдовольнити не можуть.

Гудок. Надходить експрес. Море забушувало. Відкрили двері. Четвертина сіла, а решта стоїть. Ще втискаються. Минає десять хвилин.

— Санаваган! — кленуть темні окуляри. — Чому ж тепер стоїмо?

— Безпечники перегоріли!
— Водій перекурює!
— Це ж що? На кожній зупинці?
У двері протискується службовий кашкет.
— Увага! Pi-Ti-Ci переводить пробу скоро-
рості.

— То чому пів години стоїмо на одному місці?

— Експрес іде без зупинки аж до Ірі Евено, — пояснює службовий кашкет, не відповідаючи на завваги. — Потребуючих висісти по дорозі, прошу перейти до поїзда напроти.

Кашкет переходить до другого вагона. Де-
что виходить. Минає ще вісім хвилин...

Експрес шарпає з місяця й публіка на підлозі. А пакунки — на чужих спинах, колінах, головах, а то й під лавками. Майже всі пакунки міняють форму. Швидкість наростає. Вагони — як пароплави. Особливо на закрутках. Де-что зблід. Шепочуть молитви. Хрестяться. Загальне ойкання та писк дівчат...

А вислід? Заощадили... дві хвилини!

БУДЬТЕ НАЙКРАЩИМ У СВІТІ ПЕРЕД-
ПЛАТНИКОМ: НЕ ЧЕКАЙТЕ НА ПРИГАД-
КУ, А ВІДНОВІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ САМИ!

ПРЕСА ПРО "НОВІ ДНІ"

Як я обіцяв читачам у попередньому числі, передрукую тут повністю статтю А. Юриняка з "Українських Вістей" (Новий Ульм, Німеччина, 28 лютого 1965 р.)

Причин такого "ювілейного привіту" дві: може вдастися, мовляв, якось помогти "Новим Дням" "скоропостижно змерти", а друге: помститись Волинякові за те, що не видрукував моє твору... Ця стаття вплинула на журнал не матиме, звичайно. Та хочу звернути увагу на провокативний характер Й: будь-що направити на журнал католиків і галичан, бо Волиняк "гльорифікує православіє проти католицизму" і т. д. Гай-гайл! Добре тим, що вірять у силу своєї провокації!

Звичайно, п. Юриняк може писати про мене чи про журнал, що хоче, але яка потреба була так зневажати читачів журналу? Є такі часописи, з якими я не полемізує і навіть імені їх не згадую, але я ніколи не зважився б ображати осіб, які ті часописи читають.

І ще одну річ хочу пояснити. Я свідомо час до часу роблю щось таке, що "полоснуло б ножем" по запліснівлій міщанській звичці, по сірому стандарту "міщанської пресової пристойності". Це багатьом не подобається, але я думаю, що це корисно. Ну, і хочу ще звернути увагу й на факт, що п. Юринякові і таким, як він, які не віладається в голову те, що між редактором і читачем можуть бути чесні і дружні взаємини, і що я у мене часом стається так, що важко установити, де кінчається редактор і почався читач, то я вважаю це своїм осягом, бо я намагаюся зробити читача співтворцем журналу не на словах, а таки на справді. І читачі "Нових Днів", як мені віддається, з цього дуже користають — вони ростуть. Якби п. Юриняк зізнав, як вони відгукуються на все, зокрема на його твори, то він би не посмів їх називати "відсталими" і "малорозвиненими", як він це зробив у своїй статті. Шкода мені тих редакторів і авторів, які звисока дивляться на своїх читачів. Шкода. Непоплатна це річ. І шкідлива для нашого культурного процесу.

А читачі "Нових Днів", паке Юриняк, дуже різноманітні і дуже якісні. Я стало намагаюся привчити їх критично мислити, уміти спокійно вислухати чужу думку й вільно та одверто висловитись про все. Якби Ви це розуміли, то навряд чи осмілилися так писати про мене й про наших читачів.

Я міг би промовчати цю статтю, бо Й читала лише дуже невеличка частина наших читачів, а решта про неї ніколи й не знала б. Та я вважаю, що Й мусить знати всі наші читачі. Тому закликаю: прочитайте "ювілейний привіт" нам усім від одного з наших нездовolenих авторів.

А. ЮРИНЯК

ДЕЦО ПРО МОРАЛЬ, А БІЛЬШЕ ПРО ЖУРНАЛ

У зв'язку з 15-річчям журналу "Нові дні" (Торонто, ред. П. Волиняк), редактор журналу закликає допомогти йому піднести "Нові дні" на вищій, інші дотепер, рівень. Допомогти не тільки матеріально, але й критичними завагами, порадами тощо.

Щоправда, загальний тон писань П. Волиняка давно вже спровокає враження, що ніяких заваг чи порад він не потребує, бо знає "геть чисто все на світі!". Ну, та проте ж чоловік просить...

Нас самперед бентежить, що місячник "Нові дні" і досі має на обкладинці позначення — універсальний. Чому? Адже про наше суспільно-політичне та культурно-мистецьке життя цей журнал інформує дуже

скучо і до того ж ще однобічно! І як трибуна виміни думок, і як "стенд" показує зразки творчості наших мистців, у вільному світі перебуваючих, "Нові дні" насторофально далекі від універсальності. Скажуть: невеликий листаж, лише 32 сторінки. Але ж навіть на 32 стор. цього формату, при наявності дрібного шрифту можна вміщати чимало, якби не "УНІВЕРСАЛІЗМ" самого редактора!

Парадокс? Так, і досить крикливий. Редактор П. Волиняк уроїв собі, що ніхто не може писати так повно, всебічно — а при тім ще й безсторонньо! — на теми громадсько-політичного і культурно-мистецького життя українців у Канаді, та США, як саме він, власною редакторською рукою! І навіть коли, траплялося, він прямав статтю від когось іншого, то обов'язково давав під статтею свій коментар — "Від редакції". Ну, а кваліфікований автор цього, певна річ, не любить: навіщо йому між автором і читачем ще якийсь посередник? Та ще таєм, що всіх і вся повчас, стає в позу непроякого арбітра чи судді! Отож згодом воленс-воленс довелось ред. П. Волинякові писати самому про такі речі, про які він має уявлення... Але краще скористаємо тут з такого літературного засобу, який називається Фігура з мовчання.

Значу хібу "Нових днів" становить також надто розбуяле "Листування": розбуяле не лише маштаб, чи кількісно, але і специфікою вислову, стилю. Здається, нема таких суперлативів, яких би не прикладав редактор "НД" до того чи іншого окремого дописувача чи передплатника, щоб деякікома рядками пізініше не "угроблював" цього самого "найдорожчого" і "наймилішого" адресата.

У листуванні Редакції вражас велика кількість листів з "квасом", тобто листів, що когось "чіпають за живе" персонально. Чому в інших журналах чи взагалі органах преси ми майже не зустрічамо такого нездрового, "скандального" листування? Очевидно, тому що редактори "не кохаються" в цього роду "літературі", щодугоють для неї місце в часописі. З того ж, що П. Волиняк приділяє "Листуванню" так багато місця і часту, виходить б, що він вважає "Листування" (і то саме зачіпно-пражливе, не ділове) за велими читавельний матеріал.

А чи ж це справді так?

Безумовно, в кожному суспільстві є читачі різного культурного рівня, в тому ю читачі малорозвинені, без виробленого чуття суспільної етики тощо, для яких найбільшу цікавість становлять саме ті матеріали, що "пахнуть скандалом". Є такі читачі і в нашому суспільстві, і вони купують та передплачують "Нові дні" головно заради отих "квасів", що їх знаходять у "Листуванні" та редакційних "монологах".

Але ж ці читачі становлять більшість усього числа читачів "НД"? І ЧИ ВАРТО ДОПУСКАТИ, ЩОБ САМЕ ВОНИ ТВОРILI БІЛЬШІСТЬ? Чи не повинен редактор активно діяти, орієнтуючись не на відсталих, а на передових читачів?..

Якщо мова про драстичний чи драстично оформленний матеріал ("кваси"), то левину частину його в "НД" становить пережовування-відгомін колишніх бatalій (ще в Німеччині, в ділі-таборах) поміж різними "інцидентами", та поміж "східняками" і "західняками". Щодо цього журналу "Нові дні", мабуть, найконсервативніший орган преси в еміграції, бо ѹ досі підходить до багатьох явищ нашого громадсько-політичного життя і до юного діячів з давнішою таборовою, групово-земляцькою міркою:

після тієї мірки нема українців (просто, без додатків), натомість є "бандерівці", "мельниківці", "уредівці", "західники", "східники" тощо.

То дарма, що з часу наших таборових "ділі-держав" минуло вже чимало часу і багато одних — "івців" стали зовсім іншими "івцями". А чимало й таких, що взагалі перестали "бavitися в політику", воліють асекураційне "братство", "кредитівку" чи й просто власний "бізнес". Непереконливим для редактора "НД" видається і те, що і та частина бувших "ділі", які осталася вірою своїм давнішим "платформам" та "програмам", поволі губить той дух нетерпимості до неоднодумця, що так давався в знаки в таборових "ділі-державах".

Переглядаючи річники "НД", ми бачимо щоразове підсичування давно вже неактуальних "східницько-західницьких" непорозумінь та взаємопретенсій, постійне на-голосування вищоти "центральних земель" України супроти "периферійних", глорифікацію православія су-проти католицизму і т. д.

А кому це потрібно? Щоб роз'ятрювати зашерхлі болячки неконтрольовані розумом пристрасті?

Часто-густо ред. П. Волиняк використовуючи першу-ліпшу нагоду, з великим патосом запевняє читачів у своєму "соборницькому" наставлені. А проте редакційна практика "Нових днів" цього досі не підтвердила. Навпаки, досить яскраво заперечила.

Не можемо помнити ще вміщеної позаторік у "НД" нотатки-спогаду проф. В. Чапленка про його редактування "Звіроловів" (так називалася у першому виданні широковідомі пізніше "Тигролови" Ів. Багряного. Це перше видання з'явилось в Кракові 1944 р. як чергова книжка журнала "Вечірня година"). За життя Ів. Багряного проф. В. Чапленко піде, скільки нам відомо, не підносиш у пресі закиду неписьменності авторського оригіналу повісті. А такий власне закид містить загадана нотатка-спогад у "НД".

Нема сумніву, що в ній проф. В. Чапленко зводив з покійним письменником якісь особисті порахунки. Хіба мало яких претенсій може мати в цім недосконалім світі одна людина до другої? Лише В. Чапленко катастрофічно з ними спізнився і носив би їх у собі, не можучи оприлюднити, якби не швиденька попередлива в цім випадку услужливість редактора "НД": де ж пак — "матерілець — самі кваси!" Підуть спростовання, закиди, обвинувачення — все те, що любить читателевого гатунку. А що існують певні норми поведінки, взаємні у культурному суспільнстві, і що преса, власне, мусить стояти на сторожі їх, мусить пильнувати зasad суспільної етики і моралі, — усе те редакцію "НД" не турбует.

Дуже шкода і дуже сумно.

Викладені тут міркування і заваги подиктовані в першу чергу турботою за дальший розвиток "НД" — єдиного місячника журналного формату, що регулярно появляється й обслуговує чималенку громаду читачів. Те, що на "НД" ред. П. Волиняк щораз дужче витискує печать свого смаку і уподобає, своїх особистих симпатій і антипатій, на даному етапі з чи не найбільшою загрозою журналові. Заколисаний ентузіастичними похвалами специфічного гатунку читачів (отих, що досі живуть ділі-таборовими комплексами: "східник-західник", "бандерівець - мельниківець", "православний - католик") редактор, як видно, обрав ів їх за свою " головну базу" і узатежкує від них своє редактування. Тим часом, за матеріальну підтримку журналу згаданим ентузіастам справді належить подяка, але вести їх треба таки вперед, у завтрашній, а не позавчораційний день!

Пригадка про 15-річний ювілей "Нових Днів" стурбувала не лише п. А. Юрнинка, а — як це не дивно! — і архієпископа Мстислава. Кажемо сквилювала, бо архієпископ у місячнику "Українське Православне Слово" (Баунд Брук, США, ч. 3 за 1965 р.) вирішив, що найдоцільніше відзначити ювілей "Нових Днів" такою "нотаткою:

"АСКОЛЬДОВА МОГИЛА"

На чільній сторінці місячника "Нові Дні" (Торонто, січень 1965) вміщено фото з журналу "Україна" (Київ, ч. 2, 1961) з таким поясненням: Київ, парк "Аскольдова Могила" взимку".

Вважаємо, що таке пояснення невістарчаюче. Може для декого то тільки парк, для інших місце легендарної могили Аскольда. Проте, для нас — українців — те місце Святиня, бо саме на "Аскольдовій Могилі" поховано герой Крут.

Знаємо, що інших могил сьогодні там не видно — землю зрівняно, посаджено дерево. Чули ми, що навіть кістки з тих могил вибрали і в інвідомому місці поховано. Зробила це червона Москва, руками своїх по-спіак в Україні. Думасмо, що про це знає й редакція "Нових Днів", а тому дивуємося, що тільки таке коротенькое пояснення вона дала під загаданою вище світлиною."

Маєте рахіо, дорогий владико! — редакція "Нових Днів" дуже добре знає про Крути, знає й те, що крутианські герої поховані в парку "Аскольдова Могила". До речі, редакція "Нових Днів" замовляла на цю тему спеціальні розвідки (див. хочби "Нові Дні" ч. 97, за лютий 1958 р.). Таких матеріалів і такого старання відзначити крутианських героїв і знайти місце бою під Крутами в нашій новій історії ми не заважали в редакції "У. П. Слова", але нам і на думку не спало робити якісь обвинувачення чи закиди за це.

Владика-редактор пише: "Чули ми..." і т. д. А ми скажемо, що ми того не знаємо й не чули. А якщо владика-редактор це чув і знає, то ми його ласкато просимо не натякати, а написати нам про це все — сторінки "Нових Днів", Владико, до Ваших послуг: розкажіть нам, що Ви про це чули і знаєте. Це буде дуже цікаво. І корисно. У всьому разі корисніше, ніж "ювілейні кюлючки" нам.

Не чули, а таки добре знаємо, що владика-редактор був за німецької окупації в Києві, очевидно, він зробив тоді дуже багато, щоб розшукати могили крутианських гроїв, щоб їх ушакувати, щоб на них помолитися і т. д. Ми цього всього не знаємо і про це не чули, тому всім нам буде дуже цікаво прочитати про це в "Нових Днях". Просимо, Дорогий Владико!

Щодо підпису під фотом. На фоті подано лише парк. І ще й вулицю перед ним. Так і підписано. Ми вважаємо, що на все всій час і місце. І певні, що святе право кожного редактора в світі підписувати фота так, як він вважає це за потрібне. І не боятись, що йому "пришиють" за це "контрреволюцію". Цікаво, якби я виглядав, якби зробив закид владиці Мстиславові, що він ужив слова Бог і не пояснив, що Бог — це Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий? І дописав би, що ми "дивуємося", що владика-редактор це добре знає, а от уявя та й угаїв це від своїх читачів..

Цікаво, мабуть, нашим читачам буде знати, як інші часописи зареагували на мою статтю "Про велику політику і малій розум" ("Н. Дні" ч. 181). Одни з най-поважніших наших тижневиків, "Український Голос"

(Вінніпег, Канада), передрукував чималу її частину, вважавши, що його читачам варто її знати. А тижневик "Гомін України" (Торонто, Канада), не мавши сили вступити в полеміку, вирішив "проігратись" по мені, щоб переконати своїх читачів, що Волиняк, мовляв, людина нікчемна і з національного боку позбавлена всякої варти, тому — не вірте, дорогі читачі, в те, що Волиняк пише...

Звичайно, що на мені все не окошилось: попало в цій статті добре й багатьом іншим, а зокрема президенту Комітету Українців Канади. Тут я знову завинив, бо не побачив "гідного пониження нашої репрезентативної централі КУК" і не прогляв ұсю централю КУК з кісточками...

Головний же закид мені зроблено в тому, що я не революціонер ("стол'янівідсотковий"), а трохи чи не опортуніст, якого треба б повісити за ноги:

"Він (себто я. П. В.) висуває тезу політичного і культурного розкладу поневолювача. Він пише: "Політична і культурна імпотенція (?) і моральний розклад поневолювача, а одночасно зрист молодої сили поневоленої нації (чи націй) і поступове — раніше духове, а потім і державно-політичне — звільнення поневоленого народу".

Ці "злочинні ідеї" я справді висловив у своїй статті. Це правда. Та обпліювати мене за них таки не варто з дуже простої причини: ця тактика визвольної боротьби нікак не мій винахід — це тактика, яку опрацював голова Спілки Визволення України академік Сергій Єфремов і яку застосовувала СВУ.

Я ж це свідомо промовчав, передбачавши, що "стол'янівідсоткові революціонери" будуть мене за це лаяти, то просто хотів їх підмати на приманку, як дурну плітчуку. Так і сталося. Прочитайте допити академіка С. Єфремова на судовому процесі СВУ в Харкові, вівчайтесь переді мною, лініть відро бруду не на мене, а на СВУ і... випніте "брудершафт" з Москвою, яка судила і знищила СВУ... Гаразд? От і чудово! Все тоді стане на свої місця.

Статтю підписав якийсь Ф. Ткачук. Хто заховався під тим прізвищем, я не знаю і знати не хочу: Та я б йому порадив: як починати писати (Та ще я на такі складні теми, як тактика боротьби нації з окупантами!), то треба б раніше щось прочитати. А для того, щоб читати, то треба мати чим читати. Для цього ж мало мати очі і вміти відрізняти літери, а ще треба дещо мати і в голові.

Мої шановні й дорогі колеги з "Гомону України", мабуть, бачили, що іх співробітник (Ф. Ткачук) пре з батогом на важку гармату, тому з його статті викинули моє прізвище і називу журналу, вживуючи лише зайнемника "він". А статтю назвали "Логіка "універсального" редактора". Чи міг би я свою відповідь назвати: "Відвага стол'янівідсоткових революціонерів"?

Як уже це число було вискладане, вийшли наші тижневники і майже в усіх них було щось про "Нові Дні". У "Гомоні України" виявлено гостре невдоволення, з того, що я, писавши про авторський вечір Віталія Коротича, згадав, що понад 40 бандерівців захоплено служали й вітали поета з України.. Ну, що ж я зроблю як бандерівці вже порозумішали і дехто з них навчився відрізняти окупанта від окупованого народу! Честь ім і слава за це! То чого я мав це утасювати? Але про це ми ще напишено колись іншим разом — це справа, яка має загальне значення. Сьогодні ж я

лише пригадаю, що "Гомін України" останніх два-три роки не стосував провокатичної тактики боротьби з "Новими Дніми". Я не бачу причини, чому її тепер треба було відновлювати — однак же знаєте, що цим журналу не завалите, бо вже ж пробували ракіш і нічого з того не вийшло.

Я далекий від наміру нав'язувати комусь свої думки, вважаю, що треба сперечатись, полемізувати, але не переходити межі пристойності. Покищо стримаюсь, але як трсба буде дещо виводити "на чисті води", то змушений буду це зробити.

Цілком протилежно "Гомонові України" сприйняв останнє число "Н. Днів" тижневик "НАША МЕТА", орган Східної української католицької спархії. На першій сторінці "Нашої Мети" (Торонто, 27 березня ц. р.) ендрукувано редакційну статтю "БРАТНІЙ ЖЕСТ", яку перекдруковуємо тут без жодних змін.

"Торонто-канадський місячник "Нові Дні", що його видає редактор Петро Волиняк, помістив у числі за березень 1965, на цілій сторінці портрет Верховного Архієпископа Митрополита Йосифа з приводу іменування його Кардиналом і присвятив йому редакційну статтю, у якій висказує радість, яку те іменування викликало "не тільки серед Українців-католиків, а й серед Українців-православних та євангеліків, бо це загальний політичний ослуг всієї нації", — вітас Митрополита Йосифа і сподівається, що він "у скорому часі стане першим патріархом Українців-католиків у Львові та врешті бажає йому "довгих літ життя і успіхів у праці для Христової Церкви й нашого народу".

Ці щирі й відважні слова ред. Волиняка в його "універсальному" місячнику, що завжди заступав і заступає позиції українського православія, це — чи не перший промінь сонця, який пробився крізь густі хмарчі недовірія, упередження, а то й ворожості, що окутують українську спільноту обох віровизнань вже такі довгі роки і в нас у Канаді.

Хоч у згаданій редакційній статті "Нових Днів" ще не все для нас ясне і для єдності української нації корисне, там ще багато дискусійного, але є добра воля, і серце, справжній братній жест, чого ми вже давно не чули і не читали на сторінках української православної преси.

Тому належить цей шляхетний жест ред. Волиняча та всіх його однодумців широ і з палістю почвітати та побажати, щоб кинутій ним промінчик сонця розгинав темряву нашої відчущеності і ворожої сточманості та вивів нас на яскій шлях братніої любові і співісці.

Хай оживе наше "єдиномисліє і братолюбіє!".

Подяю до відома наших читачів, що католицька "Наша Мета" ніколи не стосувала провокативної тактики для поборювання нашого журналу. тому така стаття великою несподіванкою для нас бути не повинна. Та вона була дуже "невчасною несподіванкою" для деяких політичних газет, які видають і редактують католики. "Гомін України", наприклад, аж поснів від люті.

Дуже добре, що "Наша Мета" так справді по-братньому оцінює виступ "Нових Днів", хоч і не погоджується з дечим. Якщо так, то ми можемо дискутувати і, може, справді затихнє міжцерковна боротьба на еміграції. А це було б дуже корисним і для наших церков, і для нашої визвольної боротьби. Я хочу лише рішуче заперечити, що наш журнал "завжди заступав і заступає позиції українського православія". Так, я був,

є й буду православним і вважаю православну церкву найкращою і найправильнішою в світі. А мені то ще й найприємнішою і найдорожчою. Але "Нові Дні" з першого числа були журналом ДЛЯ ВСІХ і ПРО ВСЕ, тому якогось спеціального заступництва в ньому ніколи не було. Дозволю своїм колегам-редакторам з "Нашої Мети" пригадати факт, що в "Нових Днях" кілька разів друкувалися фото митрополита Андрія Шептицького, а жодного разу не було фото митрополита Василя Липківського, якого я (та й велика більшість читачів "Нових Днів") вважаю одною з найбільших людей нашої нової історії. Це звичайно, не зроблено навмисле, за якимсь пляном, а так сталося. Наводжу цей факт для доказу, що в "Нових Днях" нема тенденцій, а лише с наміром знайти щось важливіше для нації, звернути увагу на нього читачів.

При цій нагоді мушу заспокоїти тих православних читачів, які погрожували мені відмовою від передплати, "бо ти накрив Шевченком Сліпого", що я вже "почав їм кадити" і т. д. Нічого ж нікого я не закривав, нікому ж не каджу. Поставлю пару питань. Є православні українці на еміграції? Є, скажете всі. Є католики українці на еміграції? Скажете, що є. Скажете так само, що є й протестанти. То чи сміємо ж один одного не бачити? Також цим виявимо лише своє безсилия! Я лише висловив свої власні погляди, які нікого з наших читачів — ані католиків, ані православних — не зобов'язують.

Нема нічого поганого в тому, що ми б хотіли, щоб усі українці були православними. Нема нічого страшного і в тому, що католики є протестанти хотіли б, щоб усі українці були католиками чи протестантами. Справа не в цьому, а в тому, яким способом ми це робимо. Тож якщо наші католики сьогодні шукать

Увага! ТОРОНТО ТА ОКОЛИЦІ Увага!
Ще один осяг української спільноти в Торонті
ЦЕ ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency

**1190 Bloor St. W., Toronto, Ont.
Tel.: 535-2135 & 535-2136**

У цьому бюрі будуть якнайкраще полагоджені всі Ваші проблеми пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

УСЕ ЦЕ РІДНОЮ МОВОЮ

Чи їдете Ви літаком, пароплавом, поїздом, чи автобусом, як у Канаді, так і в кожну іншу країну світу, усе це полагодять на місці досвідчені власники

**ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО БЮРА ПОДОРОЖІ
В ТОРОНТІ**

МАРКІЯН КОГУТ і ДАРІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКА

Замовлення готелів, спровадження своїх, вироблення віз і пашпортів, безкоштоні інформації та поради у справі еміграції та багато інших справ — усе це легко полагодите в нашому бюрі.
ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО!

злагодиения взаємовідносин, то сам Бог велів нам піти ім на зустріч. Та це не значить, що я визнаю монополію чи зверхність католиків у будь-якій ділянці українського організованого життя на еміграції. Тому докори й погрози декого з наших православних читачів цілком безпідставні. Тим більше, передчасні. "Смертний вирок" зробити завжди є час, тому не квалтеся з ним. Будьте вирозумілими й толерантними. Саме це є робити наше православіє сильним і незнищим.

Боюсь, що наші читачі, прочитавши це все, замежаться: напасть з усіх боків! Православний "соборний скіданник" (не центровик, а таки скіданник малого халіфу!) А. Юриняк направляє на Волиняка галичан і католиків брехливим провокативним твердженням, що Волиняк "вивищує" центровиків і православну церкву, православний архієпископ направляє на Волиняка православних центровиків, бо Волиняк, підписуючи звичайний зимовий краєвид на обкладинці, не згадав бою під Крутами; бандерівці обвинувачують в пропагуванні "злочинної" політичної тактики прозідника СВУ акад. С. Єфремова і т. д. Усе це замість ювілейних привітів, то що ж буде, сказати б так, у "будній день"?.. Не журтіться, дорогі читачі: якось то буде! І тішмось, що нас бачать і до кожного нашого слова прислухаються, до кожної літери (і навіть до зимового аполітичного краєвиду!) крізь подвійні окуляри приглядаються, що нас цитують і передруковують. Це все значить, що ми є є. Бо "ніщо" нікого не цікавить, з "нічим" ніхто не полемізує, "нічого" ніхто є не згадує.

А щоб ви трохи розвеселились, то передруковую тут хорошого фейлетона Мартина Задеки ("Українські Вісти", Новий Ульм, 7. 3. 1965 р.), у якому він гарно і широ (та ще й дотепно!) вітає всіх нас з ювілеєм.

I ОДИН У ПОЛІ ВОЯК...

(До п'ятнадцятиріччя «Нових Днів»)

З давніх-давен у людей була думка, що «один у полі не вояк». Щоб воювати за щось, потрібно, мовляв, мати цілу армію вояків. А от Петро Кузьмович Волиняк, у канадському місті Торонті сущий, якнайблискучіше ділом довів противне: і один у полі вояк. Та ще так солідно й переконливо це зробив, що, мабуть, усім супротивникам Волиняка доведеться визнати його перемогу над тими «агресорами», які ладні були б у ложці води втопити цього «богопротивного Волиняка».

Алже виходить ось таке:

Хто видає в Торонті універсальний журнал «Нові Дні»?

Петро Волиняк.

Хто редактує цей журнал?

Петро Волиняк.

Хто виконує обов'язки адміністратора, секретаря, бухгалтера, діловода та експедитора у видавництві «Нові Дні»?

Петро Волиняк.

Хто, крім сторонніх авторів, подає до «Нових Днів» свої статті, репортажі, замітки, рецензії, анотації на нові книжки, культурну хроніку і т. д.?

Петро Волиняк.

Хто, нарешті, невтомно провадить оборону війну проти «агресорів», які упродовж п'ятнадцятьох років нещадно обстрілюють позицію «Нових Днів»?

Петро Волиняк.

А охочих вибити Волиняка з його позиції ніколи не бракувало. Є їх подостатком і сьогодні.

Одні вигукують до нього погрозливо:

— Ми тебе, сякий-такий фашисте, зітремо на порох!

І, розуміється, стріляють на Волиняка з виготовлених у Москві скорострілів.

Другі:

— Ми тебе, большевицький агенте, як того карася, засмажимо на гарячій сковороді!

І гуркають на Волиняка із своїх партійницьких гармат.

Треті:

— Ми з тебе, розпрочортів хвильовисте, зробимо молдаванську мамалигу!

І, не маючи в себе вогнепальної зброї,пускають в напрямку Волинякової позиції отруйливі гази.

А що ж на це все каже Петро Волиняк? Як він реагує? Як обороняється?

Він руками й ногами захищає свою позицію. Доки живий, каже, буду, доти й кроку не зроблю із своєї самостійницької й незалежницької позиції... І, ясна річ, дає кожному «агресорові» належного одкоша, до чого, правду казавши, він має не абиякий хист.

Тим часом читачі «Нових Днів», спостерігаючи оту «баталію», дуже турбуються. Що ж воно буде далі? Чи вдергиться редактор «Нових Днів» на своїй позиції? Якби таки, Господи, вдергався. Щоб підтримати на дусі милого їхньому серцю редактора, кожне гукає:

— Не подавайтесь, пане редакторе!

— Держіться, Петре Кузьмовичу!

— Поціляйте напасника прямо в лоб!

А Кузьмович, щоб заспокоїти своїх читачів, заспівує їм нашвидку перефразованої Кармелюкової пісні:

За Торонтом сонце сходить...

Друзі, не дрімайте.

Ви на мене, Волиняка,

Всю надію майте.

І читачі «Нових Днів», як це з усього видно, таки й справді мають на Волиняка велику надію. Та інакше не могло б і бути. Адже Петро Волиняк спромігся — САМ-ОДИН! — видати 180 чисел універсального журнала «Нові Дні». А кожне те число — 32 сторінки, а разом — 5760 сторінок. Не більших, не чистих, — ні, тих сторінок, що на них надруковано сотні віршів, повістей, оповідань, спогадів, статей, заміток, рецензій і т. д.

Одне слово, першу п'ятнадцтирічку Волиняк виконав на всі сто відсотків. Проте на цьо-

му своєму досягненні Петро Кузьмович не думає зупинитися: тримаючи в руках першу ювілейну чарку, він голосно заявив:

— Не буду я Волиняк, якщо не виконаю ще одну п'ятнадцтирічку. — І одразу ж додав: — Мене не цікавлять ні літературні премії, ні ордени, ні медалі, ні почесні грамоти. Я все роблю задля України, задля українського народу.

Що ж, ми не маємо сумніву, що наш невтомний Петро Кузьмович виконає не тільки «ще одну», а ще дві, та й «з гаком», п'ятнадцтирічки. І тоді — у 2000-му році — українське громадянство (чи «тут», чи «там» — однаково де) відзначить разом два ювілеї: 90-річчя редактора Петро Волиняка і 50-річчя універсального журнала «Нові Дні».

Ото аж до тієї ювілейної дати ми й бажаємо дожити нашим славним ювілярам — Петрові Волинякові та його журналові «Нові Дні».

Мартин Задека

А В УКРАЇНІ ПОСМІХАЮТЬСЯ...

Микола ТИЦУК

Опрацьована мініяютюра

ВЕСЕЛА ТРАГЕДІЯ

«Дорога редакція! Оце — я, а оце — мініяютюра моя:

ЕСКУЛАП

— Він лікував мені печінку
Та й вивів з ладу селезінку,
Цей ескулап.

— А що ж, бува.
Утне з одного чорта — два!
З пошаною

В. МІНІЯҮРНИЙ.

«Шановний товариш! Вірш «Ескулап» одержали. «Печінка», «селезінка» — буде натуралистично. І далі: з одного чорта, гадаємо, вийде не цілих два чорти, а дві частини (наприклад, два півчорти). Попрацьуйте.

Навчіться скорочувати свої твори, будьте лаконічними — це запорука зростання.

З привітом,
Працівник відділу...»

«Шановний тов. Працівник! Опрацював. Викинув печінку й селезінку. Зробив два півчорти. Вийшло краще:

ПАРТАЧ

Я до лікаря вчащав,
І мене він лікував,
Але все мені він «спортив»:
З чорта вийшло два півчорти.

З повагою
В. МІНІЯҮРНИЙ.

«Шановний товариш! Вчацьти, гадаємо, мож-

на лише до куми, а не до лікаря. «Спортив» — пerekручений русизм. I ще одне зауваження: Ви — чорт, і з Вас вийшло два півчорти? Обдумайте.

Гадаємо, чорти існують тільки в казках. Що ж, до поняття «півчорт», то у відомих дослідженнях усної народньої творчості про нього не згадується.

З привітом,
Працівник відділу...

«Тов. Працівник! Насмілюсь зазначити, що насправді з мене чорти не виходили — це лише для образності. Пропоную цей твір російською мовою.

НЕ ВЫХОДИТ!

Посещать куму ногоме,
Врач меня не лечит тоже.
Характерная черта:
Не выходит ни черта!

В. МІНІЯТЮРНИЙ».

«Шачоющий товаришу! Мініятюра справляє враження. Але останні два рядки треба опрацювати, заглушити нотки пессимізму. Бо якщо цей лікар не лікує, то є багато інших.

Радимо писати тією мовою, яку ви ліпше знаєте.

Та їй чортів слід позбутися, бож ви не містик, очевидно, а безсумнівний атеїст.

Бажаємо успіхів,
Працівник відділу...

«Товаришу Працівник! Навчився скорочувати. Заглушив пессимізм: хоч лікар мене й не зумів до конати. I справді, є інші. Чортів позбуваюсь.

Надрукуйте!!!

НЕ БІДА

Ой, мене лікує лікар,
Але я ще не напіка.
Інших можу я знайти,
А чортів — під три чорті!

В. МІНІЯТЮРНИЙ».

«Шановний товаришу! Що, власне, Ви хотіли сказати своїм твором?

Виходить, що цей лікар не спромігся зробити Вас калікою, проте Ви настроєні оптимістично, бо

НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК — КНИЖКА

“РОДИНА ГОЛЬДІВ”

повість Ярослави Острук

Ця повість про жidівську родину, яка попадає в конфлікт через зміну віри.

Ціна книжки у згідній обгортці \$2.50, у твердій — \$3.50.

Замовляти у авторки:

Y. Ostruk, 1120 Chelten Ave.,
Philadelphia 26, Pa. USA

У Авторки можна ще набути повісті:
“Проказля” ціна \$2.50 і “Оля” ціна \$2.50.

можете знайти інших лікарів, а того — під три чорти (виходить, тепер уже не Ви — чорт, а лікар?). I вже інші лікарі зроблять Вас калікою? Парадокс!

Працюйте! Бажаємо успіхів!

Працівник відділу...

«Дорога редакція! Нещодавно, розбираючи листи В. Мініятюрного, я натрапила на ненадруковані твори. Це — сатиричні мініятюри «Ескулап», «Партач», «Не виводит», «Не біда».

Мені відомо, що за життя В. Мініятюрний довгі роки підтримував тісні творчі зв'язки з вами, тому прошу опублікувати його твори посмертно.

Довідка. «Утне з одного чорта два» означає береться поправити щось, а попсує ще більше. Абс: виправляє помилку, та зробить дві.

З щирою повагою — дружина покійного Б. Крупна».

«Вельмишановна тов. Б. Крупна!

Прийміть щире співчуття.

За західку дуже вдячні, в найближчому номері вмістимо невідомі твори В. Мініятюрного.

Бажаємо доброго здоров'я. З привітом!

Працівник відділу...

Георгі ТІХОЛОВ

МАЛІ БАЙКИ

КІТ НА КУРОРТИ

Кіт на курорт подавсь пожити,
Щоб від Мишій там відпочити,
Чим для Мишій в своїм будинку
Створив будинок відпочинку.

НЕЩАСНИЙ ТРУТЕНЬ

Жалівся Трутень на тяжку долю:
— Із ранку я й до ночі на ногах.
Бо хто ж робитиме у вулику, як Бджоли
Лиш тільки й знають пурхати по квітках.
Та ще й у вулик капосні летять.
І так насмітять медом тим до краю.
Що ледве прибирать
За ними устигаю!..

ПАРОДІЇ

ПАВЛА КЛЮЧИНІ

Віталій КОРОТИЧ

ПИШУ Я ВІРШІ І РЕЦЕПТИ

З недугами людськими я борюся,
Але й пісень у серці не душу.
Відомо всім, що двом богам молюся:
І вірші, і рецепти я пишу.
А скільки це мороки, коли б знали...
І помилки бувають, не таю:
Рецепти надсилаю у журнали,
А вірші по палатах роздаю.
І знов пишу. Давненько так ведеться.
Кладу ланцет — і за перо мерщій...

НОВІ ДНІ, КВІТЕНЬ, 1965

Не осудіть, якщо вам попадеться
Віршований рецепт у збірці моїй.

Степан КРИЖАНИВСЬКИЙ
БЕРІЗКА

Кожен вечір я співаю
Пісню голосну.
Кожен вечір я гортаю
Збірку не одну.
Бачу вірші, вірші, вірші
У тіснім гурті.
Може, краці, може, гірші,
Та не ті, не ті...
Тільки пісня, серцю мила,
В далечінні летить.
Наче та берізка біла,
Все шумить, шумить.
Знов читаю власні вірші —
І печаль, і сміх:
Може, краці, може, гірші,
Та не чути їх.
Не жаліти б зараз сили —
Взятись за пісні,
Щоб берізка не лишилась
У самотині.

(«Літературна Україна», 19. 2. 65. Київ.)

Ігор ШАНКОВСЬКИЙ

ПЕРЕКЛАДИ З ЯПОНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

ЯМАБЕ АКАГІТО творив свої знамениті поезії десь у першій половині VIII століття. Скупі відомості про його особу, що дійшли до наших сучасників, — це лише доказ того, що він був якимсь дрібненьким придворним урядовцем і багато подорожував по Японії. Під час своїх подорожей він і створив велику більшість своїх поезій. Японський народ вважає його одним із кращих майстрів поезії «танка».

Ямабе АКАГІТО

* * *

У причалах Вака,
Коли приплив гойдає вгорі,
Хвилі їжі не зичуть,
Це тоді в шуварі
Журавлі відлітають і кличуть.

ОДА НА СЛАВУ ФУЖІ

Тоді, як небо і земля
Навіки розійшлися, —
Як образ божеський здаля,
Найвеличавіша вона
В краю Суруга піднялась
Гора висока Фужі.

I от, коли я глянув ген
На неба дальню шаль,
Вона, ясна, як білий день,
Стреміла в синю даль.
I сонця променів навстріч
Ні південь не скресав,
I ясний місяць в тиху ніч
Світити перестав.
I лише хмари в тишині
Пливли із-над доріг,
I часу лік забувши в сні
Злітав лапатий сніг.
Тож говоритимуть повік
Про тебе не байдужі
Із уст до уст, із віку в вік...
Гора висока Фужі.

Коли з причалів Таго на простори
Я випливи і гляну в неба ріг, —
Засліпить білим,
Встане понад море
Вершина Фужі убрана у сніг.

* * *

Ой і дивно у Есино тут
Серед гір Кісаяна спинитись
На вершинах дерев зелен-лиціх
Затривожили тишу, мабуть,
Рясним щебетом птиці.

* * *

...Не можу відшукати цвіту сливи,
Який хотіла милому вказати.
Тут сніг упав, —
Не всилах я пізнати
Де сливи цвіт, а де білі сніжини?

* * *

Я весною у поле пішов за квітками,
Духм'яних захотілось фіялок,
Килим трав незів'ялих
Так до серця припав,
Що між квітами ніч я до ранку прослав.

ОТОМО ТАБІТО (665?—731) був високим придворним достойником, але попав у неласку і довгий час прожив на вигнанні на острові Кіюшу. Лише під глибоку старість йому дозволено повернутися назад. Його зачисляють до п'ятірного трону найкращих поетів Японії VIII століття (Гітомаро, Акагіто, Окура, Табіто, Якамоши).

Отомо ТАБІТО

ІЗ ЦИКЛЮ ПІСЕНЬ ПРО ВИНО

I
А про пустяки
Думати даремно,

Чарку більш приємно
Хоч і дешевого вина
Без дум випити до дна.

II

Якби на землі
Щастя було суджено! —
А в других світах
Пташкою, чи мушкою
Бути — все одно.

III

Мудрагелів не люблю —
З них добра, як з цвяха гріш,
Вже з п'янічкою простіш:
Бо хоч повний він хмелю
Все ж заплаче пощиріш.

IV

Ну хіба нікчемно так,
Так, як я, на світі жить?
Чаркою з вина
Бути я хотів би вміть,
Щоб вино в собі топить!

• * •

У саді, що його
Ми садили колись
Із коханою вдвох,
Високо піднялися
Стогалузі дерева!

• * •

Коли великими платками сніг
Летить на землю, наче піна біла
В безперестанних чарах,
Я все в хвилини ці
Нагадую собі столицю Нара!

• * •

Так як той журавель
В шуварах берегів Кусакає
Бродить, іжі шукає,
Так і я... Ех, як трудно і жаль,
Без товариша — просто печаль.

JOSEPH J. RAJCA FURS

921 College St. — Tel.: LE 4-5545
(at Dovercourt)

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ

Хутра на замовлення з різного роду шкірок
△ ГІЕРЕРІБКИ,
△ НАПРАВИ,
△ ПОВНА ГАРАНТІЯ.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

повідомляє, що в суботу 1 травня 1965 р. в по-
мешканні Союзу Українок Америки (4936 північ,
13-та вулиця) відбудеться:

ПРИЛЮДНИЙ ВЕЧІР З НАГОДИ 15-РІЧЧЯ ЖУРНАЛУ “НОВІ ДНІ”

У вечорі візьме участь редактор “Нових Днів”

Петро Волиняк

Доповідь про журнал прочитає Мартин Задека.
Запитання. Дискусія. Виставка видань “Нових
Днів”.

Початок о 8-ій годині вечора.

Зaproшуємо всіх.

Від редакції: У попередньому числі ми по-
відомляли, що цей вечір відбудеться в залі СУМ.
Пізніше СУМ відмовив залю, бо “Волиняк висту-
пає проти організації “Визвольного фронту”, себ-
то бандерівці...”

Дивна річ! Принаймні я ще такої декларації
досі ніде не видав. І не маю наміру видавати її.

Оце така подяка основникові “Гомону Ук-
раїни”! П. Вол.

МАЄМО ТАКІ ДИТЯЧІ ВИДАННЯ:

Тарас Шевченко — ВІРШI, стор. 44, формат:
10 x 7, 42 ілюстрації і портрет Т. Шевченка роботи
Слищенка. Кольоровий друк, обкладинка двокольо-
рова, гарний папір.
Ціна — \$0.90.

РАЙДУГА — збірочка для дітей молодшого віку,
стор. 16, формат 10 x 7 цалів, 26 ілюстрацій, гарний
папір, кольоровий друк, обкладинка в 2-х кольо-
рах.
Ціна — \$0.35.

М. Трублаїні — ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ
І СРІБЛЯСТУ РИБКУ, стор. 16, формат 10 x 7 ца-
лів, великі на всю сторінку ілюстрації, обкладинка
в 2-х кольорах.
Ціна — \$0.40.

“СОНЕЧКО И ХМАРИНКА” — збірка для дітей
молодшого віку, стор. 16, формат — 10 x 7 цалів,
33 ілюстрації, гарний папір, кольоровий друк, об-
кладинка в двох кольорах.
Ціна — \$0.35.

“РУКАВИЧКА”, стор. 16, формат 10 x 7 цалів,
великі й гарні ілюстрації, кольоровий друк.
Ціна — \$0.40.

Замовляти в “Нових Днях”:

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТИ

Приватні лекції рисунку, мальства та компо-
зиції для осіб різного віку дає Петро Магденко
в Торонті.

Зацікавлених проситься телефонувати на

LE 5-8545

«Мужі науки»

Байка

Зібралися біля ясел:

Баран,
Свиня,
Осел,
Козел.

Недовго говорили
І ухвалили:

“Щоб мати більший вплив на темні маси,
Нам треба наукової прикраси”!

“Хоч путь важка до справжньої науки,
Та ми підем на хитрощі і штуки,
Присвоїмо самі собі звання”! —
Озвалася зачухана Свиня.

“Редактором, хай буде в нас Осел,
Професором з борідкою Козел,
А крутогорий Баранець-темнюк,
Звичайно, стане доктором наук.
Ну, а мене за те, що вмію рити,
Прошу біля корита посадити”!..
Ось і пішла наука, наче з бука,
Аж серце огорта розпука.

Науку скрізь баранять по-свинячому,

Газети редактують по-ослячому.

На академіях читають реферати,
Послухаєш, то хочеться стогнати.
На вічах виступають, як на гріх,
І протестують скрізь і проти всіх...

Я до небес, благально, звожу руки:
— Рятуй нас, Боже, від “мужів науки”!
Бо нам ніхто, крім Тебе, не поможе,
Рятуй нас, Боже!

Василь Дубина

Осел і Слон

Байка

У Вашингтоні Слон зустрів Осла,
— Де ти буваєш, що тебе не видно?
— Невже не знаєш? Аж мені обідно!
Осел Слонові пояснив солідно:
— В В'єтнамі був дорадником посла.

Василь Дубина

З НОВИХ ВИДАНЬ

Д-р Ілля Витанович: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО КООПЕРАТИВНОГО РУХУ. Із праць Історично-Філософічної Секції НТШ. Вид. Товариства Української Кооперації. Нью Йорк, 1964, вел. віс., 624 стор.

Кооперація в житті українського народу в першій половині ХХ ст. мала виникнене значення. Вона виникла дуже ефективного формою народної самодопомоги і самооборони в умовах життя під чужими експлуатаційними окупаційними режимами.

На західноукраїнських землях після Першої світової війни вона створила в умовах чужої політичної сис-

теми міцну своєрідну українську коопераційну республіку. І хоч ця українська коопераційна республіка існувала під брутальним гальмувачим тиском польської адміністрації, проте все ж повільно вона розвивалася, міцніла й діяла аж до Другої світової війни, об'єднуючи навколо себе українські народні маси.

На східноукраїнських же землях, що опановані були Росією, до Першої світової війни український коопераційний рух був так обмежений поліційними заходами російської держави у свою розвиткові, що ледве животів. Проте, коли вибух лютневої революції 1917 р. зламав усі ворожі поліційні перешкоди, український коопераційний рух, як рух народної самодіяльності, почав набирати величезних темпів та імпозантної економічної сили. І в короткій добі визвольних змагань українського народу українська кооперація стала фактично єдиною реальною фінансово-економічною підвальнюю при здійсненні органами Української Народної Республіки найважливіших заходів державного будівництва в царині економічно-фінансовій. Вона ж постачала урядові УНР і значні кадри осіб з практичним господарським досвідом. Адже тоді на Наддніпрянщині усі мережі банків та торговельних і промислових об'єктів і об'єднань була в масі в руках ворожої українським визвольним змаганям чужої буржуазії, у руках колонізаторів. Усі свої капіталі і свій господарський досвід відавали вони на допомогу тим силам (блілим чи червоним), що інтенсивно поборювали український визвольний рух, виступаючи під гаслом (блілої чи червоної) “недільної Росії”.

Здійснивши окупацію України, московський більшовицький уряд, що прекрасно розумів усе значення й небезпеку для себе народного коопераційного руху, не гайно силою підпорядкував собі в 1921—1922 рр. усі види українських кооперацій, знищив їхню громадську незалежність та самодіяльність, забрав до своїх чупних рук мільйонові мастики української кооперації. І хоча назви “кооператив”, “кооперація” лишилися в СРСР і існують до цього часу, але це вже — фікції, що нічого не мають спільногого з первинними й усталеними поняттями цих слів, так само, як комуністична “демократія” не має нічого спільногого із загальноприйнятим і усталеним поняттям демократії.

Через знищення в Україні московськими більшовиками умов для розвитку вільного коопераційного руху, не підлеглого партійній контролю й керівництву, не було там написано й вичерпної синтетичної історії українського коопераційного руху в цілому. Хоча треба відзначити, що в перші роки революції вийшли окремі дуже цінні видання з історії цього руху. Здійснити написання синтетичної історії українського коопераційного руху випало на долю української еміграції. Трапилося, що на еміграції знайшлася людина (проф. Ілля Витанович), яка довгі роки працювала у Львові, в центральній українській кооперації, яка добре обізнана була з історією коопераційного руху і яка здатна була взятися за написання цієї історії, з одного боку, і з другого — знайшлася значна кількість кооператорів-патріотів, які взяли на себе обов'язок зібрати фонд для уможливлення видання твої історії. Тож завдяки дружній і щасливій співдії цих чинників (а це, на жаль, дуже рідко у нас явище) пощастило за кілька років створити й видати монументальну книгу — “Історію українського коопераційного руху”, якої не було й на рідиних землях.

Звичайно, тажкі й несприятливі еміграційні умови від'ємно вплинули на написання цієї історії. Про це

пише й сам автор. Адже він позбавлений був можливості користуватися з основних першоджерел, яких тут немає. Проте сумлінно пророблена праця доброго знавця справи навіть за таких виключно несприятливих умов із деякими фактичними цілком зрозумілими недоліками все ж таки є безперечно цінним джерелом для вивчення історії українського кооперативного руху на рідних землях.

Цю свою історію автор подає на тлі широкого змальовання загального розвитку економіки України. Цим він історію українського кооперативного руху, як руху українських народних мас в напрямку організації самодопомоги і економічної самооборони проти виниску окупантів і колонізаторських чинників, міцно вплітає в економічну історію України. І кожен, хто буде вивчати економічну історію України, не зможе обминути цієї фундаментальної праці, яка подає до того ж докладну бібліографію питання.

ДМ. СОЛОВЕЙ

Матвій Стаків. УКРАЇНА В ДОБІ ДИРЕКТОРІЙ УНР. Том 5, Директорія й Антанта. Стор. 248. Ілюстрації в тексті, показник імен тощо. Видання НТШ, Бібліотека Українознавства, том 10. Друк: "Київ", Торонто, Канада.

Такої "дрібнички", як року видання, на книжці не вказано..

Юрій Тис, К—7, фантастичне оповідання. Передмова Б. С. Стор. 207, обкладника М. Левицького. В-во "Гомон України", Торонто, Канада, 1965.

Олександер Де, ПІСНЯ СЕРЦЯ, поезії (частина українською, а частина англійською мовою). Стор. 144. В-во "Чайка", Лондон, 1964.

Фотій Мєшко. ТРЬОМА ШЛЯХАМИ (драматичний нарис). Стор. 24, Українська Видавниця Спілка в Лондоні, Лондон, Англія, 1964.

Антік Чернецький. СПОМИНИ З МОГО ЖИТТЯ. Стор. 141. В-во "Наше Слово", Лондон, 1964.

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ "Українського Голосу" на 1965 р. Стор. 190. В-ча Спілка "Тризуб", Вінніпег, Канада.

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. V (VIII). Стор. 244. Мюнхен, Німеччина, 1964.

Метельський Роман. ПРАВДА КРІЗЬ ПІТЬМУ. Поезії. Стор. 128. Тираж 1000 прим. Видання автора. Пасдей, США 1964. У твердій оправі із золотими витисками.

ТРАВНЕВИЙ ВІНОК. Збірка віршів і оповідань з народи дня матери. Зібрала й видала Олена Костева. Стор. 195. Торонто, Канада, 1963.

Проф. Є. Онацький. УКРАЇНСЬКА МАЛА ЕНЦІКЛОПЕДІЯ. Літери Риз-Се. Стор. 1589—1716. Видання Адміністратури УАПЦеркви в Аргентині. Бускос-Айрес. 1964.

Ціна: 2.00 долари. Замовляти на адресу:

V. Rev. I. Tkaszuk,
132 E., 7th St. New York 9, N. Y. USA.

або

Mr. I. Hayduk,
Hotel Steep Rock, Atikokan, Ont. Canada.

Антонович Катерина. УКРАЇНСЬКИЙ ОДЯГ. Історичні замітки. Практичні поради, рисунки, взори. Одяги козацької доби. Друге перевірене й поширене видання. Стор. 40. Видання журналу "Жіночий Світ", Вінніпег, Канада. 1964.

АЛЬМАНАХ-КАЛЕНДАР "Гомону України" на 1965 р. Стор. 208. Торонто, Канада.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК. Журнал Українського Лікарського Т-ва Піви. Америки. Ч. 1 (36), січень, 1965. Стор. 64 і обкладинка. Чікаро, США.

В. І. Несторович. СЕРЦЯ І БУРЕВІЙ. Роман-репортаж. Стор. 468. Обкладинка М. Дмитренка. Тираж 1.100 прим. Видання Автора. Чікаро, США. 1965.

Це цікава книга спогадів про Зелений Клин на Далекому Сході, яку варто прочитати кожному, хто цікавиться нашою історією.

Емма Андієвська. ПЕРВНІ. Поезії. Стор. 34. Мистецьке оформлення Я. Гніздовського. В-во "Сучасність". Мюнхен, 1964.

ЛЕГЕНДИ ПРО ІВАНА СІРКА

"Запорожці пишуть листа турецькому султанові".." Коли не глянеш на цю геніальну картину Рєпіна, не одмінно звернеш увагу й на здоровенного козака у червонім жупані, що скилився за плечима писара. Близькі очі його немов пронизують усю громаду. Вважають, що то Рєпін змалював славновісімого кошового Івана Сірка, того самого, що підписав листа турецькому султанові — "Кошовий Іван Сірко з усім кошем запорозьким". За всі часи існування Запорозької Січі не було, мабуть, межи іншими славними героями славнішого і популярнішого за Івана Сірка. Усе його бурение життя — в боях і походах за рідний край. Він був кошовим (з невеликими перервами) так довго, як ніхто, — понад 20 років — від Хмельниччини і до самої смерті в 1680 році. У ці часи Запоріжжя набуло найбільшої могутності й слави. Справжній народний герой, Сірко все життя бився з ворогами України. Ім'я його, талановитого народного полководця, що в боях майже не знає поразки, великого сміливця, людини неабиякого зросту і величезної фізичної сили, овіянне цікавими народними легендами. Подекуди "легендарне", вигадане

дуже тісно переплітається з дійсними, історично підтвердженими подіями. В усікому разі кожна легенда, кожний переказ чи історична розвідка допомагають відтворити образ мужньої людини.

ПРО НАРОДЖЕННЯ І ПРИЗВИЩЕ

Народився Іван Сірко десь на початку XVII століття в козацькій слободі Мерефі біля теперішнього Харкова. Зараз тут ціле місто, а був якийсь хуторець, а Харкова тоді зовсім не було. Легенди про Сірка як про січового "характерника", що знався з силами надприродними, починаються з того, що народився він.. із зубами. Насправді такі рідкісні випадки трапляються. Кажуть, "зубатим" також народився сучасник Сірка — французький король Людовик XIV.. Так це чи не так, та коли бабка сповіла немовля, почала несити його по хаті та й стала біля столу, де лежали юшко з печі гарячі пироги, немовля випручало рученята з пеляшок, хапнуло пирога і з'їло.. І всі побачили, що воно має вже добрячі зуби. Старі зраділи й мовили: "О, це доб-

рий буде козак, гризти ме ворогів, як сірко!" Тобто, як вовк. І так ніби від самого народження виникло його прізвище — Сірко.

СІРКО І ЧОРТ

Виростав Сірко на Січі. Замолоду не боявся нікого — ані лихих людей, ані нечистої сили. Якось полював він у плавнях поблизу Базавлукської Січі (від острова і річки Базавлук). Коли бачить — з річки вилазить чорт.. А Сіркові те байдуже — вихопив з-за пояса пістоля, клацнув курком. Промаха він не знав — чорт тільки "мликнув", як оповідає легенда, ратицями в повітря, зник у глибині. Відтоді, як Сірко застрілив там чорта, цю річку називають Чортомликом.

ПОХІД НА КРИМ

Влітку 1675 року Сірко з 20-тисячним козацьким військом вирушив у похід на Крим. Обмінувшись Перекопом, подався він через степи до Сиваша. Сам Сірко з трьома тисячами добірних січовиків залишився стерегти "перезправи", а решту послав углиб країни з наказом "увесь Крим нещадно струсиuti" і на п'ятий день повернутися.

Крим ніколи не зазнавав такого спустошення.. Отамнівшись, хан зібрав орди і кинувся до переправи через Сиваш, де стояв Сірко. Сили були нерівні, але в тил татарам ударили козацькі загони, що повертали з Криму. Татари не витримали, сам хан ледве втік у гори.

У ЧЕРКЕНЬ-ДОЛИНІ

Повертаючись з походу, Сірко став табором в уроčищі Черкень-долина, що не раз згадується в козацьких думах (наприклад, в "Думі про Івася Вдовиченка та Філона, полковника корсунського" та ін.), приблизно десь між Перекопом і сучасним Мелітополем. І тут його і козаків приголомшила неймовірна звістка — частина визволених українських бранців завагалась — чи вертатись їм на Україну.. Справа в тому, що серед бранців було чимало таких, що потрапили в полон ще дітьми, вросли в Криму і зараз не знали, куди повернатися, чи є на батьківщині хтось із рідних. Декотрі вже прийняли мусульманство, мали в Криму сім'ю. Отакі "побусурманені", або "туми", їх не захотіли йти з козаками. А за них же січовики голови клали.. Сірко сказав: "Я не хочу нікого приневолювати! Нехай кожний іде, куди хоче!" Більшість бранців пішла таки на Україну, але чимало повернуло в Крим. Коли вони зникли за обрієм. Сірко покликав козаків і наказав наздогнати "тумів" і всіх вирубати..

Сірко на воронім коні, сам у чорній киреї, проїхав Черкень-долиною, зняв шапку, перехрестився і сказав:

— Простіть, брати! Але краще вам тут лежати, аніж на сором усьому козацтву в Криму вікувати!

УРУС-ШАЙТАН І БІДНА ВДОВА

Турки і татари шалено боялися Сірка, лякали його прізвищем своїх дітей, називали його самого "Урус-шайтан" — тобто руський, власне український (бо росіян вони тоді звали "москов") чорт. Нещадний до ворогів, Сірко був великородним до безборонних. Коли запорожці під час одного походу господарювали по-своєму в Криму, забираючи величезні отари худоби, якася бідна вдова-татарка привела до Сірка купу дітей і сказала: "Урус-шайтан! Забирай і моїх дітей — мені немає чим їх годувати, бо твої козаки забрали мою едину корову!" Сірко зараз же наказав відати їй корову.

СМЕРТЬ СІРКА

Кажуть, прискорили смерть Сірка не літа і не рани, а жаль і туга за нещасною долею України (власне Правобережної), сплюндрованої іноземними загарбниками та своїми усобниками-гетьманами під час Великої Руїни 1670-х років. Умер він у своїм зимовнику, де зараз село Капулівка.

І така міцна була віра запорожців у непереможність Сірка, що вони у нього, мертвого, відтяли праву руку, висушили її, довго зберігали у січовій церкві як талісман і брали з собою в походи. Коли траплялося, що під натиском ворога ось-ось похитнуться козацькі лави, то на лінію бою виносили правницю Сірка і підіймали її вгору з вигуками:

"Стій! Душа і рука Сірка з нами!"

Отаким лишився в народній пам'яті славний кошовий Іван Сірко, той самий, що підписав листа турецькому султанові.

Зібрав Микола ЛИСТОПАД

("Зміна", ч. 10, 1962.)

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Вельмишановний Петре Кузьмовичу!

Прошу прийняти 25.00 дол. на розбудову "Нових Днів" з нагоди їх 15-річчя. Бажаю Вам (і журналові) успіху і здоров'я.

Призnanня п. Ліщині (та й Вам, що видrукували) за критику наших географів. Тепер це мій фах в Америці, хоч і не для українських студентів і не в українському університеті викладаю, але "не однаково мені", чого і як вчать в українських школах.

Друге призnanня Вам за Вашу статтю "Про велику політику і малій розум" у лютневому числі.

Чим це Ви не додогодили Юріякові? Відірвався я від українських (еміграційних) справ і не знаю навіть на якій "інві" тепер п. Юріяк працює і якому Богові молиться: чи не тому, що й Вовчук?..

Щастя Вам, Боже!

Марко МЕНЖЕГА, Супіріор, США.

Шановний Пане Редакторе!

Шлю передплату. Журнал дуже цікавий і змістовний. Бажаю Вам від широго серця добріх успіхів на майбутнє. Я б хотів більше статей на літературні теми та новин з науки й техніки.

З пошаною до Вас

Михаїло ХОРОЛЕЦЬ, Міннеаполіс, США.

Вельмишановний Петре Кузьмовичу!

Шлю 20 доларів за 5 нових передплатників, яких я приєднала з нагоди 15-річчя "Нових Днів".

З пошаною

Галина ГАЙ-ГОЛОВКО, Вінніпег, Канада.

Вельмишановний Пане Редакторе!

Шлю передплату і 5.50 на підтримку журналу, бо не змогла придбати передплатника — усі мої найкращі вже мають "Нові Дні".

Дай Вам, Боже, здоров'я ще і ще раз на 15 літ, бо Ви той "мотор", без якого "Нові Дні" немислимі.

З пошаною

Тетяна ГОРАЩЕНКО, Філадельфія, США

Лорогий Петре Кузьмовичу!

Роблю початок на другу п'ятирічку: шлю гроші за чотириох нових передплатників.

Писавши цього листа, служав радіопередачу. Почув

уперше пісню "Берізка". Вона зробила на мене таке сильне враження, що хочу Вам сказати про це. Таку мелодію міг написати лише той композитор, що ходить по нашій землі і живиться її соками, а так її виконати можуть лише ті люди, що їх гріє наше українське сонце. Ніколи ж ніхто на еміграції не виконав так цієї пісні. Щоб так заспівати — треба жити там, в Україні. А що було б, якби Україна мала волю? А як хочеться, щоб ця воля прийшла!

З правдивою пошаною

Віктор ЛАЦ, Клівленд, США.

Шановний Петре Кузьмовичу!

Шлю 5 доларів і прошу вислати мені 3 прим. читанки "Барвінок" і одного букваря.

З величним задоволенням і насолодою прочитав останнє число "Нових ків", а особливо Вашу статтю "Велика політика і малій розум". Ви справді правду на-

КУПІТЬ ЦІ КНИЖКИ

1. Олена Курило, «УВАГИ ДО СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ».

Про цю книгу див. у «Нових Днях» за листопад 1960 р. на стор. 23.

Ціна її: для передплатників «Нових Днів» — 2.00 дол., а для всіх інших — 2.50 дол.

2. «НОВИЙ ОБРІЙ», ч. 2, альманах, присвячений 10-річчю масового українського поселення в Австралії.

В альманасі є багато цікавих і дуже різноманітних матеріалів.

Ціна за примірник — 1.50 дол.

Обидві книжки замовляти в «Нових Днях».

УВАГА ТОРОНТО І ГЕМИЛТОН!

- БЕЗПЛАТНО чистимо печі (форнеси) і
- даємо БЕЗПЛАТНУ цілорічну 24-годинну обслугу печей нашим відборцям опалової оліви.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ!

DNIPRO FUEL OIL LTD.

196 Bathurst St.

Toronto, Ont.

Телефон удень і вночі: EM 6-6539

DNIPRO FUEL OIL LTD.

AND

Service Station

857 Woodward Ave. — Hamilton — Tel.: 549-9634

КОРИСТАЙТЕ З НАШОЇ ГАЗОЛІНОВОЇ
СТАНЦІЇ

509 Jane St. — Toronto — RO 2-1969

писали, бо таку "політику" ми спостерігаємо на кожному кроці. Вітаю Вас із закінченням п'ятнадцятиліття і вступом у "шістнадцятку".

Дай, Боже, Вам здоров'я, сили і витримки, щоб і надалі громити наших ворогів і противників.

М. КОВАЛЕВСЬКИЙ, Ютика, США.

Шановний Петре Кузьмовичу!

Лишнім писанням не морочитиму Вам голови, бо досить мороки й без цього. Шлю поминальну об'язу в газеті "Нове Русське Слово" від 3 лютого 1965 р.:

"...в годовщину кончини КОННОЇ АРТИЛЕРІИ і ВОЕННОГО ЛЕТЧИКА (такого то) буде отслужена панихида..."

К. и Г. Чайковські.

Приємніше було б читати: "...в годовщину кончини СССР.. панихида".... Та дарма — почекасмо. Аби лише не затягували на довший час...

.З пошаною до Вас

Я. СОКІЛ, Мейс Лендінг, США.

До в-ва "Нові Дні":

Вітаю Вас, дорогий Петре Кузьмовичу, і всіх співробітників Ваших з 15-річчям "Нових Днів". Дослідження добре, журнал має цікавий і солідний зміст. Особливо слід відзначити добру працю Докт. Гуменної "Родинний Альбом".

З пошаною

В. ГВОЗДЕЦЬКИЙ, Солт Лейк Сіті, США

З КАНАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ФРАНК ГЛОГОВСКИ ЛІШІВ ЖУРНАЛІСТИКУ

Голова Торонтського Клубу Етнічної преси в Торонті, недавній редактор польського тижневника "Звіонко-всь" Франк Глоговський призначений на посаду члена Іміграційної Апеляційної Ради при міністерстві Іміграції та Громадянства в Оттаві.

Ф. Глоговський народився в Польщі, закінчив юридичний ф-т Варшавського університету. До Канади приїхав у 1938 році. Редагував "Звіонковца" понад 20 років. У політичному житті Канади брав активну участь, бувши членом Ліберальної партії.

Редактор Глоговський належав до тих поляків, які міг дивитись на карту Сх. Європи і спокійно розмовляти з українцем, якщо, звичайно, той українець теж був нормальнюю людиною.. Тому відхід його з редакції "Звіонковца" мусимо приймати з жалем. Тим більше, що в клубі Етнічної Преси Франк Глоговський відігравав дуже поважну й цілком позитивну роль.

Поруч з цим, Ф. Глоговський був ширій і товариський, відзначався терпимістю, ніколи не мстився, був толерантний до своїх колег з інших націй. З ним було присмично зустрічатися й працювати. Побажаємо ж йому добріх успіхів на новій праці. Віримо, що й на державній праці він триматиметься тих самих засад, якіх тримався в журналістиці.

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛІВ

"НОВІ ДНІ"

Кожен річник окремо, гарна полотняна оправа із золотим тисненням, разом 432 сторінки друку.

Ціна за річник 5.00

ВІСТІ З ПОНЕВОЛЕНОЇ УКРАЇНИ

ЩЕ ОДИН З ХОРОШИХ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ НЕВІРИЧОЇ КУЛЬТУРИ

"..Не сумніваюсь, що його сприймуть гаряче не тільки на Україні, а й по всьому СРСР", — так лаконічно оцінив картину (фільм) "Розповідь про Шевченка" Максим Рильський..

"Історія моєго життя складає частку моєго народу"— ці слова Кобзаря, якими починається фільм, стали ідейно-художнім ключем для його творців.

Окремі кадри фільму підносяться до високого поетичного пафосу. Ось з-за кадру чуті ніжний спів "Садок вишневий коло хати", і з'являються виконавці пісні — святково одягнені дівчата, що проходять біля квітучого саду, понад пlessом ставка, в якому купаються закучерялені верби. Ця сцена супроводжується дикторським голосом:

Мені однаково, чи буду
Я жити в Україні, чи ні..

Водночас бачимо за гратами каземату задумливе обличчя молодого Шевченка. Спів продовжується, драматично звучать слова поета у виконанні диктора Л. Хмарні:

Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Приспівати, лукаві, і в огні
І, окрадену збудять...

Музика А. Штогаренка має народно-пісенну основу: композитор ніби передає зв'язок поета з своєю країною, рідною землею, з народом, в якого він черпав силу і наснагу в нерівній боротьбі"...

"Літературна Україна", 19 лютого 1965 р.

ВКЛАД УКРАЇНЦІВ В АСТРОНІМІЧНУ НАУКУ

"Гасміннями Всесвіту, романтикою освоєння космосу дихає ця незвичайна книга. Виданий дуже малим тиражем в північні примірників, "Каталог слабких зірок"— результат кропіткої праці співробітників Астрономічної обсерваторії Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Більш як вісім років пішло у кандидатів фізико-математичних наук М. Чернеги та В. Дрофи на те, щоб спостерігати, робити відповідні обчислення і нарешті, з найбільшою імовірністю визначити координати трьох з половиною тисяч далеких світил.

Незаперечно великим вкладом в астрономічну науку назвав цю працю член-кореспондент Академії наук УРСР доктор фізико-математичних наук Є. Федоров. — Вона ввійде до так званого третього каталога Міжнародного астрономічного союзу".

"Радянська Освіта", 3 лютого 1965 р.

"Ні, це не розповідь про космонавта, П. Л. Стусяк простий робітник. Син вінницького селянина, він закінчив три класи народної школи. Він почав самостійно вивчати астрофізику, вищу математику.

Я тримаю в руках збірник Казанського університету. У ньому вміщено і статтю Петра Лук'яновича "Гравітація і теорія відносності". Вона дісталася високу оцінку в науковому світі..."

"Робітнича Газета", 18 лютого 1965 р.

"ТАК ВІН ПИСАВ, ТАК І ЖИВ"

"Першою свою книгою Василь Симоненко був не задоволений.. Але він був би не задоволений і другою

ПОВІДНІ, КВІТЕНЬ, 1965

своєю книгою, і третью, і четвертою. Бо він стрімко йшов уперед, щоразу переганяючи самого себе.

Він писав:

Навіщо будючиться пижато,
Грітися в похвалах?
Слава не ртуть,
Мало великих себе уявляти,
Треба великим бути.

..Прочитавши його твори, людина неодмінно замислиться і над власною долею і над долею країни.. Я не помиллюся, коли скажу, що рідний народ, його радощі, і болі й трагоги — це кардинальна тема усієї Симоненкової творчості. Це — глибоке переконання. Переконання в тому, що мудрістю своєю величі люди зоб'язані малим..

З цього переконання випливає думка, що той, хто не поважає, не цінує мільйони "я"... той не поважає й уесь народ.

Він каже:

I хочеться
Бути дужим,
I хочеться так любить,
Щоб навіть каміння байдуже
Захотіло ожити
I жити!

Люблячи, він ненавидить. Ненавидить усе те, що вбиває любов.

Скільки поезій — справжньої, високої, — у цих ось кількох рядках:

За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата.
I якщо владеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі,
Стануть над тобою, листям затріпочуть,
Тугою прощаю душу залоскочуть.
Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

..Звертаючись до своїх ровесників, В. Симоненко писав:

Хай ми поснісм од натухи,
Поступ не зупиним все одно:
Нові покоління — не папуги,
Щоб товкти заучене давно!

Творчість В. Симоненка висунуто нині на Шевченківську премію... Василь не стало рік тому. І весь цей рік у газетах, журналах і видавництвах виходили нові й нові твори поета. Здавалося, В. Симоненко живе і працює. Тільки рамочка навколо прізвища незблагано, як нотаріус, свідчила про смерть. Але всевладна смерть тут все таки відступила. Бо це вже не П володіння. І відступатиме доти, доки люди житимуть для людей.

I тут ні сліз, ні відчаю не треба,
I тут не треба страху і ниті —
Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для інших виборює життя.

Так писав Василь Симоненко. Так він і жив".

"Радянська Україна", 17 лютого 1965 р.

ПРО ІСНУВАННЯ ПІДЗЕМНИХ ПЕЧЕР НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

"..Лише в 1958—1964 роках комплексна карстова експедиція АН УРСР разом з спортсменами-спелеологами відкрила ряд печер на території Тернопільської області, в горах Криму і Карпатах. Так було знайдено одну з

найбільших у світі печер у гіпсах (печера Блакитних озер) завдовжки в 21 кілометр. Сталі відомі також печери "Кришталева", "Моїнківська" та інші. А в Криму є найбільша в Радянському Союзі заповідна печера "Червона", довжина якої 12,5 кілометра. В Карпатах були виявлені печери "Дружба", "Молочний камінь". А недавно група спелеологів разом з науковцями почала дослідження підземних печер поблизу хутора Вільного на Київщині...".

"Молодь України", 19 лютого 1965 р.

КІЯНИ ПЕРЕМОГЛИ МОСКВИЧІВ В ЗМАГАННЯХ КЛЮБУ ВИНАХІДНИКІВ

"Свідками цього своєрідного поєдинку були мільйони телеглядачів. Того вечора команда Київського інституту цивільного повітряного флоту зустрілася у півфіналі Клубу винайдливих і кмітливих з московськими студентами. Змагання було напруженим, драматичним. Перемогли княни...".

"Радянська Освіта", 13 лютого 1965 р.

"ЖЕНЕВСЬКІ МЕДАЛІ У ХАРКІВ'ЯН"

"Як незвичайний дарунок, зберігас Олексій П. Омельченко пам'ятку медаль Женевської міжнародної виставки художників-любителів..."

Самодіяльний художник України подав на виставку кілька малюнків пером. В них він показав наймальовничіші куточки рідної Харківщини...

Нешодавно твори О. Омельченка здобули високу оцінку у французьких друзів, які запросили його на виставку в Ліоні.

Тепер художник натхненно працює над серією малюнків, присвячених будівництву великого хемічного комбінату на Харківщині...".

"Радянська Культура", 14 лютого 1965 р.

ГАРНИЙ ПОДАРУНОК ДІТЯМ “СОНЯШНИК,, ШІСТЬ РІЧНИКІВ

оправлені у три великі книжки

у кожній по 440 сторінок друку):

1. За 1956 і 1957 роки — ціна: 6.50 дол.
2. За 1958 і 1959 роки — ціна: 6.50 дол.
3. За 1960 і 1961 роки — ціна: 6.50 дол.

Купіть ці три книжки і позбавитесь клопоту: що дитині дати прочитати, чи що їй прочитати, бо

● У цих трьох книгах знайдете відповідні матеріали на кожну пору року, на кожне політичне чи релігійне свято.

● У цих трьох книгах знайдете матеріали з історії та географії України.

● У цих трьох книгах знайдете твори найкращих сучасних дитячих письменників і письменників-класиків.

● У цих трьох книгах знайдете багато добрих ілюстрацій майже до кожного твору. Обкладинка кожного числа видрукувана у двох кольорах.

Книжки гарно оправлені в полотно, із золотими витисками.

Замовляти в "Нових Днях".

ПОДІЇ НА ТРЕТИЙ ЗИМОВІЙ СПАРТАКІЯДІ УКРАЇНИ

В змаганні по стрибку з трампліна:

"..Перші місця і медалі переможців здобули динамівець Г. Удалов і авангардовець М. Ілющенко.

У командному заліку першість завоювали спортсмени т-ва "Авангард".

Під час поєдинку лижників встановлено новий рекорд. Княгиня В. Зубов досяг 85-метрової відмітки".

"Радянська Україна", 16 лютого 1965 р.

На змаганнях в гонці на 15 кілометрів:

"..Перше місце здобув київський динамівець Г. Удалов... На другому місці львівський студент Ю. Пирогов і на третьому київський авангардовець Є. Козлов..".

"Радянська Україна", 13 лютого 1965 р.

КВАЛІФІКОВАНИЙ ЗЛОДІЙ

Нічний метелик "Мертві голови" дуже майстерно наслідує дзвижання новонародженої бджоломатки. Метелик користується цим, щоб легко проникнути у вулик і на очах робочих бджіл з'сти припасений яким мед. А апетит у спрітного злодія чималий: метелик паразит з'їдає стільки, скільки важить сам.

РІДКІСНІ ВОКАЛЬНІ ДАНІ

Дуже маленька чепурна пташка хазмарнікус, або "дзвін", співає так голосно, що в ясну гарячу погоду її слухи на відстані до 3-х кілометрів.

Ви могли б прочитати в цікавій повісті

Сергія Домазара

“ЗАМОК НАД ВОДАЄМ”

Про голоднодранську січ і неповторну українську весну. — Про дохлого пса, черногузів і сибірного собаку, і як по їх знаходили дорогу. — Про небезпеку пробувати гру, вичитану з наукової книги. — До чого дозодить здібність кріпко спати під гарматним обстрілом. — Правила подорожування на дахах вагонів. — Про гучну славу підвальів ЧК в Полтаві і подорожі Бергавінова велосипедіком до тюрми в Драбатині. — Про слов'їв, ясний місяць і Прісю Баглай у Замку. — Про прапор нашої незалежності й свободи, що його наші вороги без силі відняти від нас. — Про одну спробу стати святым подвижником у великий піст. — Про нерозгадане значення деяких гуцульських слів. — Про жартівливого лотиша з Особливого Відділу і про двох несосвітінних бевзів. — Як швидко знаходити скарби під діжками з капустою. — Про доказ щирої дружби, даний парубкові сірою-в-яблуках кобилицею. — Про відкриття в старій корзині на горищі. — Про королівський подарунок старого жебрака. — Про славнозвісний штаб Духоніна і про величністю відповаджуваців до нього, і про багато чого іншого, надіславши авторові вартість книжки: у половині з золотим тисненням дол. 3.60, а в простій оправі — 3.00 дол. на адресу:

S. Domazar

39 Kastelan Rd.

Blacktown, N.S.W., Australia.

КОМІСІЯ ПРИ ІСТОРИЧНО-ФІЛОЛОГІЧНО - ФІЛОСОФСЬКОМУ ВІДДІЛІ УВАН У США ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ФОНДУ НА ВИДАННЯ НЕОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ПРОФ. ДРА ОЛЕКСАНДРА ОГЛОБЛИНА.

7 грудня 1964 року сповнилося 65 літ з дня народження Олександра Петровича Оглоблина; водночас минуло 45 років його наукової діяльності.

Науковий доробок Ювіята, одного з найвидатніших сучасних українських істориків, становить 253 друковані праці. 65 наукових праць у рукописі, готових до друку, чекають на можливість публікації.

Трудно примириться з думкою, щоб цей недрукований науковий доробок проф. О. Оглоблина лежав нерухомим мертвим капіталом, особливо тепер, коли історична наука в Україні, з часу її розгрому в 30-х роках, зведена майже наанівець, а на еміграції обмеженістю джерельного матеріалу утруднює створення нових наукових праць з історії України.

З багатьох недрукованіх праць проф. О. Оглоблина треба б було в першу чергу видати бодай шість таких його монографій, що істотно збагачують наше знання минулого України:

1. Українська історіографія ХХ століття;
2. Люди Нової України (збірка історико-біографічних нарисів);
3. Україна в часи гетьманів Івана Скоропадського і Павла Полуботка;
4. Студії над "Історією Русів";
5. Українська кріпацька фабрика XVIII—XIX ст.;
6. Історія металургії Правобережної України XVI—XIX століття.

Ми переконані, що наше громадянство найліпше вшанувало б працю і заслуги нашого Ювіята зібраним фондом, достатнього на те, щоб видати ці його шість монографій. На кошти реалізації перших видань можна було б видавати решту недрукованих праць Ювіята.

Комісія для організації фонду на видання неопублікованих праць проф. О. Оглоблина закликає українців скластися, хто скільки може, щоб це видання уможливити. Вільна історична наука України не має сьогодні іншого матеріального джерела для видання її доробку як добровільні внески вільних українців. окремі особи чи групи її організації можуть взяти на себе честь зафундувати ціле видання того чи того тому праць нашого видатного історика.

Імена всіх жертвовавців будуть оголошені в кінці кожного надрукованого тому монографії Ювіята.

Пожертві і листи з зазначенням, що це для фонду видань праць проф. О. Оглоблина, просимо надсилати на адресу:

The Ukrainian Academy of Arts
and Sciences in the U. S. Inc.
206 West 100th Street,
New York, N. Y. USA 10025

Комісія при Історично-Філологічно-Філософському Відділі УВАН у США для організації фонду на видання неопублікованих праць проф. Олександра Оглоблина:

Печесний Голова Комісії — Олександр Архимович.
Діловий Голова Комісії — Василь Омельченко.

Члени Комісії — Лійбомир Винар, Всесловод Голубинич, Олександр Домбровський, Іван Замша, Григорій Костюк, Юрій Лавриненко, Володимир Міаковський, Іван Решетар, Іван Лисак-Рудницький, Іван Світ, Юрій Шевельов.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

для всіх класів українських шкіл на еміграції:

1. Л. Деполович

БУКВАР

Дев'яте видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., Австралії — 11 шіл.

2. Петро Волиняк

БАРВІНОК

Читанка для 2-ої класи

П'яте видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

3. Петро Волиняк

КИЇВ

Третє видання

Читанка для 3-ої класи

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

4. Петро Волиняк

ЛАНИ

Читанка для четвертої класи

Третє видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

5. Петро Волиняк

ДНІПРО

Видання друге

Підручник з історії української літератури
і хрестоматія.

Єдиний на еміграції підручник такого типу.
Книжка ілюстрована.

Ціна: у Канаді і США — 2.00 дол.,
в Англії — 15 шіл., в Австралії — 15 шіл.

6. Дмитро Кислиця

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(Фонетика й морфологія).

Видання третє.

Підручник пристосований до українських
еміграційних шкіл (багато прикладів і завдань).

Сьогодні — це єдиний підручник

з української мови на еміграції.

Ціна: у Канаді і США — 1.70 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

7. Дмитро Кислиця

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (синтакса)

Ціна: у Канаді і США — 1.60 дол. В Англії — 10
шілінг., в Австралії — 12 шілінг.

8. Петро Волиняк

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Підручник багато ілюстрований, фотами, картами,
та схемами, стисло написаний, має багато
вправ і завдань для самостійної праці учнів, гарно
видрукований на доброму папері.

Ціна: у Канаді і США — 1.60 дол.,
в Англії та Астралії — 12 шіл.

Замовляти в "Нових Днях". Школам і книгарям
та церковним громадам — знижка.